

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding European Studies
deeltijd

Hogeschool NTI

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding European Studies
deeltijd

Hogeschool NTI

CROHO nr. 34419

Hobéon Certificering

Datum

28 juli 2016

Auditpanel

Dhr. W.L.M. Blomen

Dhr. V. Delaere MA

Dhr. R. Maijer MA

Dhr. drs. M.A. Luft

Dhr. G. Mallegrom

Dhr. J. Elshot

Secretaris

Mevr. D.P.M. de Koning

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	35
6.	AANBEVELINGEN	37
BIJLAGE I	Scoretabel	39
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	41
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	45
BIJLAGE IV	Overzicht auditpanel	47

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Stichting Hogeschool NTI
status instelling	Rechtspersoon voor hoger onderwijs
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	n.v.t.
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	European Studies
registratienummer croho	34419
domein/sector croho	Economie / Business Administration
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	bachelor
graad en titel	Bachelor of Arts
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	-
onderwijsvorm	Onlineonderwijs met beperkte contactmomenten
locatie	Leiden
variant	Deeltijd
onderwijstaal	Nederlands
VISITATIEGROEP	HBO European Studies ¹
datum audit / opleidingsbeoordeling	26 mei 2016
Contactpersoon opleiding	Martine Pieters, directeur Accreditatie & Kwaliteit Hoger Onderwijs MPieters@ncoi.nl

¹ de opleiding bevindt zich in de 'overgangsregeling'. Dit betekent dat de opleiding eerst individueel beoordeeld wordt vóór deelname in de visitatiegroep.

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding European Studies**, deeltijd²

bron: Kritische Reflectie hbo-bacheloropleiding European Studies, Hogeschool NTI
peildatum: 1 januari 2016

instroom (aantal)	2011	2012	2013	2014
▪ Deeltijd*	23	30	22	19
rendement (percentage) ³	2010		2011	2012
▪ deeltijd	1		2	2
docenten (aantal + fte)	aantal		Fte**	
▪ deeltijd	15		-	
opleidingsniveau docenten (percentage) ⁴	Bachelor	Master	PhD.	
▪ deeltijd	-	100%	20%	
docent-student ratio ⁵				
▪ deeltijd***	1:4			
contacturen (aantal) ⁶	Gehele studie			
▪ deeltijd****	Oud: 344 Nieuw: 376			

* Studenten kunnen zich iedere dag inschrijven. De inschrijving is dus niet zozeer gelinkt aan een collegejaar.

** Niet van toepassing. Hogeschool NTI werkt niet met fte, maar met freelance personeel.

*** Op 1 januari 2016 zijn er in totaal 56 studenten actief binnen de opleiding European Studies.

De opleiding heeft 15 docenten. Dit komt neer op 1 docent op 4 studenten.

**** De 344 contacturen gelden voor het programma, zoals dat nog aanboden werd tijdens de audit.

De 376 contacturen gelden voor het nieuwe programma (2.0) dat gaat draaien vanaf september 2016.

² Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordeling 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 11 september 2012

³ Het aandeel van het totaal studenten dat het diploma haalt in de nominale studieduur+ één jaar, zo mogelijk van de laatste drie cohorten

⁴ Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).

⁵ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

⁶ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

2. SAMENVATTING

De hbo-bacheloropleiding European Studies is een brede opleiding waarvan de afgestudeerden inzetbaar zijn op de Nederlandse en Europese arbeidsmarkt, in zowel de publieke als private sector. Denk hierbij aan functies als: Europees (en internationaal) beleidsmedewerker, Europees (en internationaal) communicatiemedewerker en Europees (en internationaal) business manager. Hierbij zetten afgestudeerden hun kennis van de werking van de EU, van de Europese en internationale machtsverhoudingen en business analyse in. Zij communiceren (multidisciplinair) in een internationale context.”

Onderwerp 1. Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van het nieuwe programma van de opleiding European Studies van Hogeschool NTI zijn afgeleid van het herziene competentieprofiel, zoals dat in oktober 2013 is vastgelegd in het Landelijke Opleidingsoverleg van de opleidingen European Studies: het *European Studies, National Competency Profile*. Naast een nationaal referentiekader hebben de beoogde eindkwalificaties ook een internationaal referentiekader, omdat ze zijn afgestemd op het Tuning project. Bij de opleiding European Studies staan zeven domeincompetenties centraal. In (de uitwerking van) deze competenties is een expliciete plaats gereserveerd voor het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden en de internationale competenties die studenten nodig hebben in het Europese en/of internationale werkveld. De opleiding houdt de eindkwalificaties actueel door deze te laten valideren door haar beroepenveldcommissie.

Het auditpanel komt voor Standaard 1 'Beoogde eindkwalificaties' tot het oordeel 'voldoende'. Praktijkgericht onderzoek en de internationale oriëntatie hebben een expliciete plaats in de eindkwalificaties. Een volgende stap is om het profiel volledig uit te kristalliseren. Een sterke formulering van wat European Studies is, of het om geografisch Europa dan wel de EU gaat, of misschien nog ruimer internationalisering, is hier een vereiste. Verdere aanscherpen van de profilering kan ook door een keuze te maken uit de aanvullende competenties in het landelijk competentieprofiel, zoals de andere European Studies opleidingen dit ook hebben gedaan.

Onderwerp 2. Programma

De opleiding European Studies biedt haar programma aan volgens het blended onderwijsconcept. Het concept bestaat uit de drie componenten zelfstudie, contactonderwijs en online leren. De werk- en toetsvormen die de opleiding inzet, passen bij dit concept. De opbouw van het programma via leerlijnen versterkt de samenhang in het programma. De opleiding werkt met drie inhoudelijke leerlijnen die zijn afgeleid van de door de beroepenveldcommissie gedefinieerde werkvelden ('Europees bestuur en beleid'; 'Europese economische betrekkingen' en 'Internationale communicatieve vaardigheden'). Naast de drie inhoudelijke leerlijnen kent de opleiding een onderzoeksl leerlijn. Met de doorontwikkeling van deze onderzoeksl leerlijn is er nu meer systematisch aandacht voor praktijkgericht onderzoek in de opleiding. Het programma is actueel en heeft een sterk beroepsgericht karakter door het werken met beroepsopdrachten, praktijkdagen en contact met het beroepenveld. Het panel vraagt wel aandacht voor de balans tussen de actualiteit – die snel kan verouderen – en de wat meer onderliggende ('time proof') theorieën en modellen. De opleiding stelt studenten in voldoende mate in staat om kennis te maken met de internationale beroepscontext. Tegelijkertijd vindt het auditpanel dat het internationale gehalte van de opleiding zou kunnen worden verhoogd. De gebruikte literatuur is voor verbetering vatbaar (meer internationaal geprezen en vakinhoudelijk goede literatuur).

Het auditpanel komt voor de Standaarden 3 'Inhoud', 4 'Vormgeving' en 5 'Instroom' uit op het oordeel 'voldoende' en voor Standaard 2 'Oriëntatie' uit op het oordeel 'goed'. De inhoud en vormgeving van het programma stellen de studenten in staat de eindkwalificaties te behalen. De verbinding met de beroepspraktijk is duidelijk zichtbaar in het onderwijsprogramma en het studiemateriaal is ontleend aan en in de interactie ontwikkeld met de beroepspraktijk.

M.b.t. de vormgeving geldt dat het auditpanel onder de indruk is van het nieuwe onderwijsconcept en de nieuwe online onderwijsomgeving 'a New Spring' (aNS). De tool aNS is veelbelovend, maar moet zich in deze studie nog bewijzen, evenals de goede uitvoering door docenten, vandaar het oordeel voldoende.

Onderwerp 3. Personeel

De opleiding heeft geschikte instrumenten om de kwaliteit en de omvang van het personeel te monitoren en te verbeteren. Alle docenten hebben een mastergraad en drie docenten zijn gepromoveerd (of bezig met een promotietraject). Bij het inzetten van docenten in bepaalde rollen als ontwikkelaar, examiner of stageadviseur kijkt Hogeschool NTI goed naar zowel de beroepskundige ervaring van docenten en hun affiniteit met de thematiek als hun onderwijskundige ervaring met onderwijsontwikkeling, toetsing en beoordeling.

Het auditpanel komt bij Standaard 6 'Personeel' tot het oordeel 'goed'. Het auditpanel vindt de inhoudelijke expertise van de docenten goed. De docenten zijn in ruime mate gekwalificeerd voor de realisatie van het programma. De drie expertisegebieden binnen de opleiding – Europees bestuur en beleid; Europese en internationale economische betrekkingen; Internationale communicatieve vaardigheden – zijn ruimschoots afgedekt door het docententeam. Alle docenten hebben relevante beroepservaring op het gebied van één of meerdere leerlijnen van de opleiding. Ook de personeelsomvang is toereikend.

Onderwerp 4. Voorzieningen

Het auditpanel komt voor Standaard 7 'Voorzieningen' tot het oordeel 'voldoende' en voor Standaard 8 'Studiebegeleiding' tot het oordeel 'goed'. De ruimtelijke voorzieningen zijn geschikt voor de uitvoering van het totale palet aan werkvormen (colleges, praktijkbijeenkomsten, groepswork etc.). Online is de omgeving sterk verbeterd en eenvoudiger geworden in het gebruik. De studiebegeleiding en de informatievoorziening sluiten aan bij de behoeften van de student. De opleiding kent een systeem van 'begeleiding op maat'. De student bepaalt zelf hoeveel begeleiding hij of zij nodig heeft en wanneer.

Onderwerp 5. Kwaliteitszorg

De opleiding was ten tijde van de audit volop in ontwikkeling (nieuw onderwijsconcept, nieuwe online omgeving, geactualiseerd programma). Het auditpanel heeft vastgesteld dat de opleiding bij de ontwikkeling van het nieuwe programma verschillende gremia heeft betrokken: curriculumcommissie, beroepenveldcommissie, studenten. Er zaten nog een aantal initiatieven in de planning. Het adequaat opvolgen en invulling geven aan de adviezen van de diverse gremia – waarom bijvoorbeeld de beroepenveldcommissie – is hierbij essentieel.

Voor Standaard 9 'Kwaliteitszorg' komt het auditpanel tot het oordeel 'voldoende'. De opleiding is onderwerp van periodieke evaluatie door de inzet van de PDCA-cyclus, interne opleidingsevaluaties en externe kwaliteitsbeoordeling. Over de effectieve wijze waarop NTI op hogeschoolniveau werkt aan de kwaliteitszorg van haar opleidingen, is het auditpanel positief. NTI werkt structureel aan de kwaliteitsverbetering van haar opleidingen en betreft daar actief diverse stakeholders bij.

Onderwerp 6. Toetsing

De opleiding European Studies heeft een adequaat toetsbeleid. De opleiding werkt met factsheets per module waarop de leerdoelen en tevens de toetsitems van de desbetreffende module zijn aangegeven. Ook werkt de opleiding met toetsmatrijzen. Het hanteren van deze factsheets en toetsmatrijzen wordt in verschillende trainingen geoefend. De toetsing is in hoge mate flexibel: digitale tentamens kan de student iedere dag boeken en afleggen in testcenters door heel Nederland. Ook moduleopdrachten (veelal papers) kunnen op ieder moment ingeleverd worden in de online leeromgeving.

Voor Standaard 10 'Toetsing' komt het auditpanel tot het oordeel 'voldoende'. Het toetssysteem is solide, de toetsen zijn valide en betrouwbaar en de beoordelingscriteria zijn voor studenten inzichtelijk. De toetsen die het auditpanel heeft ingezien, vond het inhoudelijk over het

algemeen van het niveau dat van de studenten verwacht mag worden. Het auditpanel is positief over de kwaliteit van de toetsmatrijzen. Naast het borgen van de kwaliteit van de procedures in het toetsen en beoordelen, ziet het auditpanel nog wel een meer inhoudelijke rol weggelegd voor de examencommissie waarbij afstemming met de curriculumcommissie raadzaam is. Verder vraagt het panel aandacht voor het toetsen van de kenniscompetenties en voor het aanbrengen van meer diepgang in de papers en beroepsopdrachten.

Onderwerp 7. Gerealiseerde eindkwalificaties

Door het geringe aantal afgestudeerde studenten was het alleen mogelijk om tot een oordeel te komen op basis van acht eindwerken. Het auditpanel is van oordeel dat de studenten European Studies in deze eindwerken aangetoond hebben dat zij over de beoogde eindkwalificaties beschikken, zoals geformuleerd in het *oude* competentieprofiel. Op basis hiervan komt het auditpanel tot het oordeel 'voldoende'.

Aangezien er tevens geen *recente* afstudeerders waren ten tijde van de audit, kon het panel a) niet voldoen aan de formele eisen van de NVAO ten aanzien van de beoordeling van de eindwerken en b) niet beoordelen hoe de nieuwe beoordelingssystematiek werkt en c) niet beoordelen in hoeverre de afgestudeerden de *vigerende* beoogde eindkwalificaties realiseren. Het panel houdt zich beschikbaar voor het beantwoorden van deze vragen, als er eindwerken beschikbaar zijn.

Algemene conclusie:

De opleiding European Studies realiseert zonder meer de basiskwaliteit. De opleiding is door de didactische methodiek een hbo-bacheloropleiding die aan de behoefte van een specifieke doelgroep voldoet. In zijn algemeenheid is deze studie een goede weg naar een baan waarin een Europees en/of internationaal perspectief verscholen ligt. Het panel is enthousiast over het nieuwe onderwijsconcept en de wijze waarop dat vormgegeven wordt. Goed is ook het niveau van de docenten.

Het auditpanel heeft veel planvorming beoordeeld. Van het nieuwe programma is jaar 1 ontwikkeld. Het auditpanel wil de opleiding adviseren om vooral door te gaan met de wijze waarop het programma wordt aangeboden. De vorm is goed. Met betrekking tot de inhoud heeft het auditpanel een aantal aandachtspunten geformuleerd, zoals aanscherping van de profilering; verhogen van de internationale component in de opleiding en aandacht voor toetsing van de kennis competenties en de diepgang van de papers en beroepsopdrachten.

Doordat de opleiding de laatste drie studie jaren geen afstudeerders kent, heeft het panel formeel niet kunnen voldoen aan de eisen van de NVAO ten aanzien van de beoordeling van de eindwerken. Ook heeft het panel geen oordeel kunnen vellen of de opleiding de beoogde eindkwalificaties van het nieuwe opleidingsprofiel realiseert. Op het moment dat afstudeerwerken beschikbaar komen, is het auditpanel bereid en beschikbaar om ook deze laatste toets uit te voeren, zodat het auditpanel zich alsnog een oordeel kan vormen over standaard 11. Het panel kan dan tegelijkertijd kijken naar de effectuering van het nieuwe programma dat vanaf zomer 2016 draait. Het adviseert de NVAO dan ook de opleiding te accrediteren voor een periode van zes jaar; met wellicht een tussentijdse toets.

Den Haag, 28 juli 2016

W.L.M. Blomen,
voorzitter

D.P.M. de Koning,
secretaris

3. INLEIDING

Het voorliggende beoordelingsrapport is de resultante van een zogeheten 'Uitgebreide Opleidingsbeoordeling' van de hbo-bacheloropleiding European Studies van Hogeschool NTI (NTI), die op 26 mei 2016 is uitgevoerd door een auditpanel van onafhankelijke deskundigen (zie bijlage IV voor een toelichting).

Vanaf 1 januari 2015 worden opleidingen in het hoger onderwijs met een vergelijkbare onderwijsinhoud in één (sub)cluster in een bepaalde periode gevisiteerd. De clustergewijze beoordeling - ook wel *clustervisitatie genoemd* - heeft als doel de scherpste en de vergelijkbaarheid van de oordelen te bevorderen. Bovengenoemde opleiding van NTI valt samen met diverse verwante opleidingen van andere onderwijsinstellingen in de visitatiegroep HBO European Studies. De opleiding van NTI valt echter onder een overgangsregeling (afloop accreditatie 7-2-2017). De datum waarop de accreditatieaanvraag ingediend moest worden met het bijbehorende adviesrapport was 7 juni 2016. Hogeschool NTI heeft – vanwege organisatorische redenen – de NVAO verzocht om uitstel voor het indienen van het visitatierapport. De NVAO heeft dit verzoek gehonoreerd en heeft 1 augustus 2016 als nieuwe inleverdatum bepaald. Het auditpanel heeft voor de beoordeling het herziene beoordelingskader van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)⁷ gebruikt.

Dit rapport behandelt achtereenvolgens de bevindingen, overwegingen en conclusies van het auditpanel over de betreffende opleiding op elf NVAO-kwaliteitsstandaarden, gegroepeerd naar 'beoogde eindkwalificaties', 'programma', 'personeel', 'voorzieningen', 'kwaliteitszorg', 'toetsing' en 'gerealiseerde eindkwalificaties'.

Positionering van de opleiding binnen de onderwijsinstelling

Hogeschool NTI is een echte deeltijdopleider die studenten maximale flexibiliteit wil geven in het doorlopen van hun opleiding. Zij biedt achttien geaccrediteerde bacheloropleidingen, vijf Associate degree-programma's en één geaccrediteerde masteropleiding aan voor ruim 4.500 studenten. Een van deze opleidingen is de hbo-bacheloropleiding European Studies.

Karakteristiek van de opleiding

Met de opleiding European Studies staat Hogeschool NTI een brede opleiding voor ogen, die de student voorbereidt op een functie waarin hij of zij op enigerlei wijze te maken heeft met de Europese en internationale omgeving. Deze brede benadering vindt haar uitwerking in vier domeinen, te weten het economische, het politiek-bestuurlijke, het sociale en het culturele domein. In concreto betekent dit dat de student European Studies zich in deze domeinen onder meer bezighoudt met internationaal zakendoen en economische samenwerking, de Europese Unie (instellingen, democratie, integratietheorieën, interne markt, Europees recht, Europees beleid, Europese subsidies, Europese cultuur, uitbreiding), maatschappelijke vraagstukken (vluchtelingenproblematiek, vergrijzing en klimaat) en met thema's die internationale vrede en veiligheid (terrorisme, geopolitieke ontwikkelingen) betreffen. Aan de orde komen ook publieke en private thema's die politiek, maatschappelijk en sociaal gevoelig kunnen liggen, waardoor de student op een kritische maar waardenvrije manier⁸ analyseert, een oordeel vormt en adviseert.

De belangrijkste werkvelden voor de Bachelor European Studies zijn:

1. Europees bestuur en beleid. De internationaal georiënteerde beleidsmedewerker helpt bij het ontwikkelen, coördineren en uitvoeren van het beleid van lokale, regionale, provinciale, nationale en Europese overheden en Europese / internationale organisaties (zowel gouvernementele als non-gouvernementele) en is vooral gericht op de Europese dimensies van beleid.
2. Europese communicatiemanagement.

⁷ Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Beperkte of Uitgebreide opleidingsbeoordeling, Nederlands-Vlaamse Accreditatie organisatie d.d. 19 december 2014.

⁸ Zie ook standaard 1

De internationaal georiënteerde communicatiemanager levert een bijdrage aan het ontwikkelen van communicatiebeleid van Europese / internationale organisaties of van nationale organisaties gericht op het buitenland en aan de uitvoering van het beleid.

3. Europese economische betrekkingen. De internationaal georiënteerde businessmanager draagt bij aan de ontwikkeling van het Europese krachtenveld, de wet- en regelgeving die van invloed is op de dienstverlening waarmee de mogelijkheden tot het internationaal zakendoen en samenwerken in het buitenland, meer specifiek binnen Europa, worden onderzocht. Hij onderzoekt tevens hoe de afzet van producten in het buitenland, meer specifiek binnen Europa, kan worden vorm gegeven. Bij dit onderzoek betreft de projectadviseur de procesmatige en zakelijke mogelijkheden van Europese subsidies en subsidiefondsen, alsmede de Europese standaarden die voor de afzetproducten van toepassing zijn.

Na het afronden van de opleiding European Studies van NTI zal de student in het merendeel van de gevallen werkzaam zijn op de Nederlandse arbeidsmarkt. Uit de European Studies rapportage studentenenquête 2015 blijkt dat ondervraagde studenten al op de Nederlandse arbeidsmarkt werkzaam zijn en verwachten hierop ook na afronding van de opleiding actief te blijven.

Belangrijk ijkpunt voor de opleiding was de totstandkoming van een nieuw landelijk profiel waarbij Hogeschool NTI betrokken was. Naar aanleiding hiervan is Hogeschool NTI begonnen met het herformuleren van de (eigen) eindkwalificaties; de volgende stap was het actualiseren van het opleidingsprofiel in 2014/2015. Dit nieuwe profiel heeft de opleiding vertaald in een geactualiseerd programma, waar ook het nieuwe onderwijsconcept 2.0 van Hogeschool NTI in is verwerkt.

Ten tijde van de audit bevond de opleiding zich in een overgangsfase; het huidige programma liep nog en het geactualiseerde programma startte vanaf zomer 2016. Bij het opzetten van het nieuwe programma zijn onder andere de ervaringen van het vorige programma, het advies van de Beroepenveldcommissie (BVC) alsmede de ervaringen bij visitaties van andere bacheloropleidingen het uitgangspunt geweest.

Ontwikkelingen na vorige accreditatie van de opleiding

In mei 2010 vond de vorige visitatie van de opleiding plaats. De opleiding is toen positief beoordeeld. In 8 februari 2011 besloot de NVAO accreditatie te verlenen aan deze opleiding. Het besluit bevat een aantal aandachtspunten van het toenmalige auditpanel. De opleiding heeft deze punten sindsdien aantoonbaar opgepakt en daar verbeteringen op ingezet. In tabel 1 geven we een aantal verbeteringen aan die de opleiding heeft doorgevoerd (niet uitputtend). Het auditpanel is van oordeel dat de opleiding dit adequaat heeft aangepakt.

Aandachtspunten	Verbeteringen
Onderzoek nog sterker verankeren in het programma.	In het programma en in de stage- en afstudeerperiode zijn onderzoek en onderzoeksvaardigheden nadrukkelijker verweven. Er zit sinds 2012 een onderzoekskelement verwerkt in de factsheets, papers, praktijkbijeenkomsten en beroepsopdrachten. Daarnaast is een aantal specifieke onderzoeksmodules opgenomen in het 2.0 programma. Zie ook standaard 2.
Meer actuele banden met de beroepspraktijk bij docenten	Bij de selectie van docenten is praktijkervaring, actuele betrokkenheid bij het werkveld en expertise m.b.t. de leerlijnen een sterke focus. Zie standaard 6
Meer standaard beoordelingscriteria voor de verschillende toetsvormen hanteren	Consequent inzetten van toetsmatrijzen, nieuwe correctiemodellen op basis van de leerdoelen en toetsmatrijzen, standaard beoordelingstabel bij tentamenopdrachten, meerdere trainingen georganiseerd voor ontwikkelaars gericht op leerdoelen, toetsmatrijzen, toetsen en beoordelen en aanscherping van de werkwijze van de examencommissie. Zie standaard 10
Meer aandacht voor de kwaliteit van de scripties (in het bijzonder de aanbevelingen) en verhoging van het niveau en rendement	O.a. invoering vanaf 2013 verplichte Praktijkbijeenkomst 'Onderzoek en Afstuderen' met een voor- en eindopdracht en intensivering van begeleiding aan studenten bij het afstuderen, al tijdens de plan van aanpak fase.

Tabel 1 – Doorgevoerde verbeteringen na vorige audit

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde eindkwalificaties tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

De beoogde eindkwalificaties

Beroepenveld

De doelstelling van de opleiding European Studies van Hogeschool NTI luidt als volgt: "De bacheloropleiding European Studies van Hogeschool NTI leidt mensen op tot breed inzetbare professionals die gekwalificeerd zijn om onderzoekend, visievormend, en handelend vanuit Europees (internationaal) perspectief leiding te geven aan een project. Hierbij zetten zij hun kennis van de werking van de EU, van de Europese en internationale machtsverhoudingen en business analyse in. Zij communiceren (multidisciplinair) in een internationale context." (zie ook inleiding bij 'karakteristiek van de opleiding').

Studenten die de opleiding European Studies hebben gevolgd, zijn gekwalificeerd om als beginnend beroepsbeoefenaar op hbo-bachelorniveau werkzaam te zijn als generalistische en breed inzetbare functionarissen in de profit- en non profit-sector. De afgestudeerden komen terecht in functies waarin communicatieve vaardigheden een belangrijke rol spelen. Hun grote mondelinge en schriftelijke vaardigheid, het kunnen presenteren van relevante zaken, de affiniteit met en het begrip voor andere culturen en het goed spreken van een aantal talen betekenen dat ze kunnen fungeren als "bruggebouwer", als netwerker tussen vertegenwoordigers van soms tegenstrijdige belangen. De afgestudeerde kan aan de slag bij de (lokale, regionale of nationale) overheid, bij Europese instellingen, bij het (internationale) bedrijfsleven en bij maatschappelijke organisaties, zowel in de profit- als in de non profit-sector. De professional European Studies kan in verschillende functies verantwoordelijk zijn voor het primaire bedrijfsproces of werken voor klanten van een bedrijf.

Eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van het nieuwe programma zijn gebaseerd op het herziene competentieprofiel, zoals dat in oktober 2013 is vastgelegd in het Landelijke Opleidingsoverleg van de opleidingen European Studies⁹. Dit *European Studies, National Competency Profile* bestaat uit 26 competenties waarvan er 7 zijn aangeduid als *European Studies core competencies* en 19 als 'additionele competenties'. Deze competenties kunnen worden onderverdeeld in drie hoofdcategorieën: *ability*, *awareness* en *knowledge*. Daarnaast zijn de competenties gerangschikt naar drie rubrieken:

1. *generic competencies of special relevance to European Studies*,
2. *specific competencies on general European issues* en
3. *specific competencies on general European Union issues*.

Vanuit het Tuning project wordt geadviseerd om – naast de 7 European Studies kerncompetenties – een keuze te maken uit de 19 additionele competenties (en dan niet meer dan 13).

⁹ Dit bestaat uit de opleidingen European Studies van De Haagse Hogeschool, Zuyd Hogeschool, de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden (NHL) en de opleiding van Hogeschool NTI.

Het auditpanel heeft vastgesteld dat de opleiding European Studies van Hogeschool NTI werkt met zeven domeincompetenties die zijn afgeleid van de zeven ES kerncompetenties. M.a.w. de zeven ES kerncompetenties zijn vertaald en omgevormd naar domeincompetenties en vervolgens uitgewerkt in competentie-indicatoren en leerdoelen per vak (zie verder standaard 3). De opleiding heeft geen keuze gemaakt uit de additionele competenties, maar heeft voor elk van deze competenties aangegeven aan welke domeincompetentie ze gerelateerd zijn. Het auditpanel wil de opleiding adviseren om alsnog een keuze te maken uit de additionele competenties en zo tegelijk haar profiel aan te scherpen.

In het landelijk profiel is een relatie gelegd met de Dublin Descriptoren en de vier competenties van de BBA¹⁰-standaard. Dit zorgt ervoor dat de beoogde eindkwalificaties wat betreft niveau en oriëntatie passen binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Daarnaast is door het baseren van het landelijk profiel op het Tuning project geborgd dat de eindkwalificaties aansluiten bij de actuele eisen die in internationaal perspectief worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Kijkend naar de eindkwalificaties acteert de opleiding European Studies in het juiste domein en hanteert zij de juiste titulatuur. Na het succesvol afronden van de opleiding beschikken studenten over de graad 'Bachelor of Arts'.

Taalniveau

De student heeft na afronding van de opleiding kennis van het Engels en van een andere moderne vreemde taal (Duits of Frans) op een zodanig niveau dat hij of zij op een professionele wijze in de Europese/internationale context kan communiceren en samenwerken. Hierbij is aansluiting gezocht bij het Europees Referentiekader (ERK) en wordt uitgegaan van de volgende ERK-niveaus:

Taal	Beoogd eindniveau voor de verschillende taalvaardigheden
Engels	▪ C1 voor leesvaardigheid (receptieve vaardigheden) ▪ B2+ voor schrijfvaardigheid (productieve vaardigheden)
Frans	▪ B2 voor leesvaardigheid (receptieve vaardigheden) ▪ B1+ voor luistervaardigheid (receptieve vaardigheden) ▪ B1+ voor schrijfvaardigheid (productieve vaardigheden) ▪ B1 voor spreekvaardigheid (productieve vaardigheden)
Duits	▪ B2 voor leesvaardigheid (receptieve vaardigheden) ▪ B1+ voor luistervaardigheid (receptieve vaardigheden) ▪ B1+ voor schrijfvaardigheid (productieve vaardigheden) ▪ B1 voor spreekvaardigheid (productieve vaardigheden)

Profilering

De opleiding European Studies onderscheidt zich met name door het onderwijsconcept dat zij aanbiedt (*blended learning*; zie verder standaard 4) en de doelgroep van personen die op de Nederlandse arbeidsmarkt actief zijn. Wat inhoud betreft zijn binnen de Nederlandse opleidingen de verschillen tussen de opleidingen te vinden in de positionering van de opleiding binnen het brede werkveld van European Studies. De opleidingen profileren zich door het curriculum toe te spitsen op bestuurskunde, communicatie of een mix van beide richtingen. Hogeschool NTI geeft aan studenten met name een brede basis aan te willen bieden, gericht op bestuur en beleid, internationale communicatieve vaardigheden en economische betrekkingen.

Het auditpanel is positief over de focus die de opleiding wil aanbrengen en waardeert vooral het eigen onderwijsconcept (zie Standaard 4). Tegelijkertijd is het van mening dat de visie en profilering van de opleiding nog verder uitgewerkt kan worden.

¹⁰ Bachelor of Business Administration

Het panel gaf hierboven reeds aan dat de opleiding dit allereerst kan doen door een keuze te maken uit de additionele competenties. Daarnaast wil het panel de opleiding het volgende meegeven:

- Zeer prominent geeft de NTI aan, in woord en schrift, zich "te onderscheiden door studenten op te leiden tot kritische denkers die in staat zijn om waardenvrij naar Europa te kunnen kijken". Daarbij zou een nieuwe afweging gemaakt kunnen worden over het gebruik van de term 'waardenvrij'. Als op Max Weber's (inmiddels verouderde) 'waardevrij' bedoeld wordt – van een wetenschap van feiten vrij van morele overwegingen – is het woord zonder 'n' geschreven, maar waarschijnlijk dekt het kijken naar Europa 'vrij van vooroordelen' of 'zonder vooringenomen te zijn' hier beter de lading.
- Daarnaast kan de opleiding nog verder uitwerken wat voor haar de betekenis is van 'European' in de naam van de opleiding. Het panel heeft interessante gesprekken gevoerd met zowel de curriculumcommissie als de beroepenveldcommissie over bijvoorbeeld de relatie tussen de EU en Europa; de EU en Turkije; Europa vs. een internationaal (wereldwijd) perspectief; de (inmiddels gewijzigde) positie van de BRICS-landen¹¹ etc.

Praktijkgericht onderzoek

De opleiding European Studies conformeert zich aan het onderzoeksbeleid van NTI. NTI wil kritische, onderzoekende en reflecterende professionals opleiden die complexe praktijkproblemen kunnen oplossen. Dat gaat verder dan enkel het aanleren van onderzoeksmethoden en -technieken; het gaat er tevens om dat afgestudeerden bestaande kennis en inzichten kritisch kunnen benaderen en beoordelen, kunnen begrijpen hoe kennis en inzichten tot stand zijn gekomen, zelf onderzoek kunnen uitvoeren, maar dan vooral praktijkgericht.

Praktijkgericht onderzoek is aantoonbaar opgenomen in de eindkwalificaties van de opleiding. Domeincompetentie 4 stelt dat de bachelor European Studies onderzoek kan doen naar de processen rondom beleid en deze gebruiken als basis voor een advies of plan. De opleiding geeft verder aan dat onderzoek expliciet terugkomt in de ES *generic competences* 2, 3, 6 en 19.

Internationale oriëntatie

De positionering van de opleiding is aansluitend bij de doelgroep nationaal; de profilering daarentegen is Europees en internationaal. Het hebben van een internationale oriëntatie is immers inherent aan een opleiding European Studies. Dit komt dan ook terug in vrijwel alle leerdoelen. De opleiding richt zich, wat het internationale publieke en private speelveld betreft, op een breder domein. De opleiding geeft aan dat zij de Europese Unie als studieobject plaatst in het perspectief van de Europese en internationale context. Zij neemt hierbij ook de ontwikkelingen mee van Europese landen die geen deel uitmaken van de EU (Rusland, Turkije) en heeft aandacht voor mondiale economische en politieke dimensies, zoals de opkomende economieën (China) en het internationaal terrorisme. Het auditpanel kreeg tijdens de auditdag verschillende toelichtingen op de betekenis van het woord 'European' in de titel van de opleiding. Aanscherping op dit punt is wenselijk.

Validering door het werkveld

Het auditpanel stelt vast dat de opleiding door de input van de eigen beroepenveldcommissie (BVC) op de hoogte is en blijft van de (inter)nationale ontwikkelingen. De beroepenveldcommissie bestaat uit vijf leden die diverse voor de opleiding European Studies relevante werkvelden vertegenwoordigen. Zij heeft als doel het opleidingsprofiel (en het onderwijsprogramma) van de opleiding aan te laten sluiten op het actuele beroepsprofiel en brengt hiervoor trends en ontwikkelingen in.

¹¹ **BRICS** is een acroniem gevormd uit de beginletters van de Engelstalige namen voor de vijf landen **B**razilië, **R**usland, **I**ndia, **C**hina en Zuid-Afrika (**S**outh Africa). Met uitzondering van Zuid-Afrika bevonden zich deze landen in een vergelijkbaar stadium van economische ontwikkeling en vertegenwoordigden in de een belangrijker wordende politieke en economische organisatie.

Het auditpanel heeft gesproken met een betrokken BVC die goed op de hoogte was van de inhoud van de opleiding. Het auditpanel vond de aanbevelingen vanuit de commissie concreet en zinvol. Met het binnenhalen van experts van onder meer Akzo Nobel wordt ook het belang van Europa voor Nederlandse multinationals duidelijk onderbouwd en wordt de brug geslagen tussen werkgever en opleider.

Weging en Oordeel: voldoende

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Doordat het landelijk profiel gerelateerd is aan de competenties uit het Tuning project, sluiten ze aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Daarnaast geldt dat de beoogde eindkwalificaties worden gevalideerd door de eigen beroepenveldcommissie. Er is nog ruimte voor verbetering in het aanscherpen van de inhoudelijke profilering van de opleiding met hierbij ook aandacht voor de betekenis van 'waardenvrij' en van 'European' in de naam van de opleiding en welke regio's naast Europa worden belicht.

4.2. Programma

Standaard 2: De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Toelichting NVAO: Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het beroepenveld en het vakgebied.

Bevindingen

Ontwikkeling beroepsvaardigheden en actualiteit programma

Hieronder volgen enkele voorbeelden waaruit de praktijkgerichtheid van het programma blijkt:

- *Beroepsopdrachten.* Gedurende de hele opleiding oefent de student zijn of haar beroepsvaardigheden met het maken van beroepsopdrachten die veelal gebaseerd zijn op realistische casuïstiek. Studenten krijgen drie beroepsopdrachten per jaar.
 - Een van de studenten gaf tijdens de audit het voorbeeld van een beroepsopdracht met hierin aandacht voor de afschaffing van de Europese roamingkosten in 2017.
 - Een ander voorbeeld is beroepsopdracht 1 in jaar 3 'Europa in de tas'. Studenten doen onderzoek naar het effect dat Europees beleid heeft (gehad) in de praktijk. Hiervoor pakken zij een actuele casus en gaan analyseren hoe dit beleid tot stand is gekomen en welke consequenties dit beleid heeft gehad op verschillende niveaus (lokaal, landelijk, Europees en internationaal).
- *Werkbezoek.* Studenten gaan in jaar 1 op werkbezoek naar Brussel waar ze kennis maken met de Europese instellingen. Vaste onderdelen van het werkbezoek zijn een bezoek aan a) de permanente vertegenwoordiging in Brussel; b) een Nederlands lid in het Europees parlement; c) het Huis van de Nederlandse provincies en d) een lobbyist.
- *Praktijkdagen.* Het curriculum kent onderwijsonderdelen waarvoor praktijkbijeenkomsten op locatie worden gegeven. Tijdens de praktijkbijeenkomst staat de ontwikkeling van beroepsvaardigheden centraal. In het oude programma waren de praktijkdagen niet verplicht en meer generiek ingestoken (bijv. rond communicatievaardigheden). Studenten van verschillende opleidingen kwamen bij elkaar, maakten een vooropdracht en sloten de praktijkdag af met een eindopdracht (dit betrof veelal het uitwerken van de casus waar ze mee bezig waren geweest). In het nieuwe curriculum zijn de praktijkdagen verplicht en opleidingsspecifiek. Het auditpanel vindt dit goed. Zo is er een praktijkdag over 'Public Affairs en lobbyen'. Studenten maken nog steeds een vooropdracht, maar sluiten de onderwijseenheid af met een tentamen of een paper. Samenwerking tussen de studenten vindt plaats via rollenspelen, het samen uitwerken van opdrachten, het houden van een groepspresentatie en het geven van feedback aan elkaar.

Het auditpanel stelt vast dat zowel het oude als het nieuwe programma (zie Standaard 3) van de opleiding European Studies een beroepsgericht karakter hebben. De opleiding heeft aandacht voor actuele ontwikkelingen in het programma. Het is wel zaak dat de opleiding de actualiteit met name in de schriftelijke stukken (als modulehandleidingen) goed up-to-date houdt (zie ook standaard 1: een concept als BRICS is inmiddels achterhaald). Hoe recenter het onderwerp, hoe vaker de stof een opfrissing zal vereisen.

Stage

In jaar 4 dient de student stage te lopen met als doel het cluster van kennis, houding en vaardigheden in de praktijk te kunnen brengen. Studenten kunnen in aanmerking komen voor een stagevrijstelling wanneer zij reeds relevante werkzaamheden op hbo-niveau uitvoeren in het domein van de opleiding. Studenten moeten hiertoe een verzoek indienen bij de examencommissie. Ze leveren een drietal cases in waarin ze aan moeten tonen op welke manier ze op hun werkplek de eindkwalificaties, behorende bij de stage, hebben ontwikkeld. Daarnaast leveren ze een recent CV in en een afschrift van hun laatste beoordelingsgesprek. Tweederde van de studenten is in aanmerking gekomen voor een stagevrijstelling.

Het auditpanel is van oordeel dat de procedure op een ordentelijke wijze wordt uitgevoerd. De kwaliteitscriteria voor stage en afstuderen worden op centraal niveau (hogeschoolbreed) geformuleerd. Het management en de examencommissie hebben hierbij een belangrijke rol. De curriculumcommissie gaat over de inhoud van de opleiding en heeft goed zicht op de oriëntatie en de domeinspecifieke eisen van de opleiding European Studies. Van daaruit is het wenselijk om af te stemmen met de examencommissie (zie ook de opmerking van het auditpanel bij standaard 3).

Betrokkenheid werkveld

De docenten zijn werkzaam in voor de opleiding relevante functies in de praktijk (bijvoorbeeld zelfstandig ondernemer in Europese zaken, eigenaar van het Europa Instituut en onderzoeker en trainer/adviseur politiek-bestuurlijke vernieuwing binnen de overheid) en combineren deze functies met een onderzoeks- of onderwijsfunctie bij andere universiteiten of hogescholen. De relevante en recente praktijkervaring van de docenten draagt dan ook mede bij aan een verankering van de actualiteit en de praktijkgerichtheid in het programma.

De opleiding European Studies betreft tevens de leden van de beroepenveldcommissie bij de ontwikkeling van het onderwijs. Leden van de BVC hebben een rol gespeeld bij de ontwikkeling van bijvoorbeeld beroepsopdracht 3.3: 'Europa in 2025'. In deze opdrachten maken studenten een tijdlijnanalyse van de Europese Unie en beschrijven ze twee mogelijke scenario's voor "Europa 2025" vanuit hetzij een beleidsmatig perspectief, hetzij een business perspectief. Tijdens de audit gaf een van de leden aan dat het erom gaat dat studenten alle kennis die ze hebben opgedaan leren te gebruiken in de praktijk en bijvoorbeeld kunnen vertalen wat bepaalde ontwikkelingen – brexit; de vluchtelingenproblematiek – betekenen voor een multinational of voor een NGO.

Het contact met vakgenoten komt indirect tot stand, doordat de docenten zoals hierboven is aangegeven, tevens werkzaam zijn bij andere (particuliere) opleiders in het binnen- en buitenland.

Vaardigheden praktijkgericht onderzoek

In lijn met het hogeschoolbrede onderzoeksbeleid van Hogeschool NTI, heeft de opleiding European Studies een onderzoekslijn in het curriculum aangebracht. Gedurende de opleiding maken studenten op verschillende manieren via een mix van werkvormen en in toenemende complexiteit kennis met onderzoek in het programma. De visie op onderzoek is om dit zoveel mogelijk te integreren in het programma, waarbij studenten leren onderzoeksvaardigheden toe te passen op de lesstof, bijvoorbeeld door het uitvoeren van kleine onderzoeksopdrachten bij de integratieve beroepsopdrachten.

Echter, de student heeft wel eerst basale kennis en vaardigheden nodig op het gebied van onderzoek voordat hij deze kan toepassen in bijvoorbeeld de papers, beroepsopdrachten en het afstudeeronderzoek. Dus naast een geïntegreerde aanpak en aanbod van onderzoek in het programma, wordt er ook een aantal losstaande onderzoekselementen aangeboden, zoals de module 'Onderzoek en Rapportage' in jaar 1. Deze module biedt een theoretisch en praktisch handvat voor studenten en geeft de student een introductie op kwantitatief en kwalitatief onderzoek. De module leert studenten een kritische houding aan ten opzichte van uitgevoerde onderzoeken en ten aanzien van uitkomsten van onderzoek. Daarnaast is er in jaar 3 de module Policy Research. Deze module geeft studenten inzicht in het onderzoek tijdens beleidsontwikkeling. Ook de evaluatie van beleid heeft een centrale rol in deze module.

Met het doorlopen van de onderzoeksmodules, het maken van de opdrachten en het deelnemen aan de verplichte praktijkbijeenkomst 'Onderzoek en afstuderen', is de student goed voorbereid om zelfstandig, onder begeleiding van een scriptiebegeleider, een afstudeeronderzoek voor een opdrachtgever uit te voeren. Een vraag uit de beroepspraktijk staat altijd centraal.

Weging en Oordeel: goed

Het auditpanel is evenals studenten positief over de praktijkgerichtheid en het beroepsgerichte karakter van het programma. Het panel komt bij deze standaard dan ook tot het oordeel 'goed', omdat de verbinding met de beroepspraktijk duidelijk zichtbaar is in het onderwijsprogramma. De praktijkelementen lopen als een rode draad door het curriculum. Het studiemateriaal is ontleend aan en in de structurele interactie ontwikkeld met de beroepspraktijk. Aangezien de opleiding in verbinding staat met het werkveld, onder meer via de beroepenveldcommissie, maar ook via de eigen docenten, is de opleiding in staat de inhoud van het programma actueel te houden. De studenten komen gedurende de opleiding dan ook regelmatig in aanraking met actuele ontwikkelingen in het vakgebied en in de beroepspraktijk. Het regelmatig (schriftelijk) updaten van de actualiteit is een aandachtspunt. Studenten ontwikkelen via het programma voldoende onderzoeksvaardigheden.

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Toelichting NVAO: De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend studieprogramma.

Bevindingen**Koppeling eindkwalificaties en programma**

De zeven domeincompetenties die de opleiding hanteert, zijn uitgewerkt in competentie-indicatoren. De opleiding heeft indicatoren geformuleerd voor drie beheersingsniveaus:

- *Niveau 1:* De student is in staat op basis van aangeleverde gegevens onder begeleiding in een niet-complexe situatie het aangegeven beroepsproduct op te stellen. Het gaat om een standaardaanpak, waarbij het aantal variabelen gering is en wordt aangeleverd. De uitkomst is in de meeste gevallen eenduidig.
- *Niveau 2:* De student is in staat in een meer complexe situatie met een redelijke mate van zelfstandigheid het aangegeven beroepsproduct op te stellen. Het uitgangspunt is nog steeds een standaardaanpak, waarbij de mogelijkheid van een creatieve oplossing op prijs wordt gesteld. Het beroepsproduct heeft het kenmerk van tactisch niveau. Er is nu meer dan één uitkomst mogelijk. Er zit al een keuze-element in.
- *Niveau 3 (Bachelorniveau):* De student is in staat zelfstandig op basis van specialistische kennis een advies uit te brengen in complexe situaties. Het uitgangspunt is dat het niet langer een standaardroutine is die wordt gevolgd, maar dat een creatieve oplossing is gewenst. Er is dan ook niet langer sprake van een eenduidige uitkomst. Het aantal variabelen, waarmee de beginnende beroepsbeoefenaar te maken heeft, is groot. In niveau 3 toont de student zijn/haar vakmanschap

Op moduleniveau zijn deze indicatoren vervolgens weer vertaald in leerdoelen. Deze leerdoelen vormen tevens de toetsitems. De module-informatie over de inhoud, competenties, competentie-indicatoren en leerdoelen wordt samen met de literatuur en de naam van de docent vastgelegd in de factsheet van de module. Deze factsheet vormt het uitgangspunt voor de ontwikkelaar van de module en de toetsing. Bij iedere nieuw ontwikkelde module worden de toetsdoelen vastgesteld door de examencommissie.

Het panel heeft evenwel een opmerking. De curriculumcommissie gaat over het programma van jaar 1 t/m 3; het management en de examencommissie coördineren de stage en het afstuderen (zie ook standaard 2). Het lijkt het panel een punt van aandacht dat er afstemming komt tussen datgene wat de curriculumcommissie doet in de eerste drie studie jaren en datgene wat de examencommissie doet in het afsluitende jaar.

Inhoud programma

De opleiding heeft haar nieuwe programma vormgegeven aan de hand van drie inhoudelijke leerlijnen, te weten:

Inhoudelijke leerlijn	Beschrijving leerlijn
Europees bestuur en beleid	Deze leerlijn is erop gericht de student niet alleen inhoudelijke kennis te geven van de historische ontwikkelingen in Europa op economisch, politiek, sociaal en cultureel gebied sinds de Eerste Wereldoorlog, maar ook van het ontstaan en het verloop van de Europese samenwerking en welke implicaties de bestuurlijke en politieke machtsverhoudingen, het Europees en internationaal recht en de bestuurlijke processen in de Europese en internationale context hebben voor de toekomst van Europa en de Europese samenwerking. Ook het adequaat gebruik maken van vaardigheden als netwerken, lobbyen, onderhandelings- en debattechnieken vormen een onderdeel van deze leerlijn.
Europese economische betrekkingen	Binnen een bedrijfsmatige Europese/internationale context kunnen werken met kennis van strategisch (project- en proces-)management, (internationale) marketing en communicatie, internationale export en logistiek, relatiemanagement, marketingonderzoeksmethodieken, en culturele diversiteit, staat centraal binnen deze leerlijn. Het daarbij kunnen maken van analyses en onderzoek doen naar (toekomstige) Europese/internationale exportmarkten, ontwikkelen en adviseren over communicatie- en marktstrategieën, beleidsplannen schrijven en implementeren behoren tot deze leerlijn.
Internationale communicatieve vaardigheden	Kennis van het Engels en van een andere moderne vreemde taal (Duits of Frans) waarmee de student op professionele wijze in de Europese/internationale context kan communiceren behoort tot deze leerlijn. Daarnaast zijn communicatiebeleid, -plan en -strategieën, lobbymechanismen, onderhandelings technieken, presenteren, overtuigen, omgang met culturele diversiteit en ethisch besef in de Europese omgeving onderdeel van deze leerlijn.

Deze leerlijnen zijn afgeleid van de door de beroepenveldcommissie gedefinieerde werkvelden voor de opleiding. Naast de drie inhoudelijke leerlijnen kent de opleiding een onderzoeksleerlijn (zie standaard 2) en een component internationalisering (zie verderop).

De opleiding bevat per jaar zes modules van 8 EC. De modules zijn in het nieuwe curriculum van de opleiding European Studies zijn gekoppeld aan één of meerdere leerlijnen. Dat wil zeggen dat modules geordend zijn clusters van twee tot vier modules die thematisch in meer of mindere mate samenhang vertonen. Zo vallen onder de leerlijn 'Europees beleid en bestuur' de volgende modules in jaar 1: Concepten van Europa en Politiek, bestuur en maatschappij. ; Beroepsopdracht 1 'Europa in de wereld – Soft Power of Hard Power'; Beroepsopdracht 2 'Besluitvorming in de EU'.

De modules worden afzonderlijk getoetst d.m.v. een paper of een tentamen, maar om de integratie van kennis en vaardigheden te bevorderen worden deze samenhangende modules tevens afgesloten met een overstijgende en integratieve opdracht: de beroepsopdracht. De student moet hier de kennis en vaardigheden van deze samenhangende modules combineren. Zo kan een student het curriculum flexibel en modulair doorlopen en is er toch sprake van integratie van kennis en vaardigheden in het curriculum.

Het panel is van mening dat de opleiding European Studies een samenhangend programma aanbiedt dat studenten de mogelijkheid biedt de beoogde eindkwalificaties te bereiken. Het heeft een aantal opmerkingen:

- De opleiding speelt regelmatig in op zgn. 'hot topics'. Hot topics zorgen aan de ene kant voor het inbrengen van de actualiteit in de opleiding, maar hebben aan de andere kant vaak een hoog 'waan-van-de-dag' gehalte (met altijd een sterk beperkte levensduur) en verliezen zo al snel gedeeltelijk hun relevantie. Het panel vraagt daarom aandacht voor een balans tussen de actualiteit en de wat meer 'time proof' modellen en theorieën.

Daarop aansluitend wil het panel de opleiding meegeven om meer aandacht te besteden aan de langere termijn prioriteiten van de EU.

- In het oude programma bood de opleiding nog een module 'Inleiding Bedrijfseconomie' aan. Deze module werd door studenten unaniem bestempeld als 'struikelvak'. In de nieuwe opleidingsopzet vanaf 2016 wordt een andere invulling aan dit vak gegeven door dit meer te richten op brede algemene economische kennis in plaats van specifieke (rekenkundige) bedrijfseconomische vaardigheden. Het vak 'Inleiding Bedrijfseconomie' wordt niet meer aangeboden en in plaats daarvan krijgen studenten een vak als 'Business Development'. Hierin ligt de focus meer op zaken als marktanalyse, (markt)entreestrategieën, export- en projectmanagement en *business internationalisation*. De student moet wel in staat zijn om een businessmodel te kunnen analyseren, maar hoeft zelf geen businessmodel op te kunnen stellen. Zolang de opleiding er zorg voor draagt dat de student de financiële informatie kan verwerken in een goed advies en dus een goed begrip heeft van zgn. 'key indicators', kan het panel dit billijken.

Internationale component

De opleiding European Studies is qua inhoud internationaal georiënteerd en dat is terug te zien in de inhoud van de diverse modules waar de Europees-internationale context sterk in verweven zit, bijvoorbeeld in modules als European Cultures; Internationale economische betrekkingen; Policy Research; English for professionals. Studenten leren onder meer om:

- om te gaan met veranderende internationale wet- en regelgeving en beleidsvorming;
- meerdere moderne vreemde talen te spreken;
- om te gaan met diverse culturen.

De opleiding heeft bewust gekozen voor een opleiding in het Nederlands. Dat wil niet zeggen dat er geen Engelstalige elementen in de opleiding zitten. Professional English in jaar 1; Business Development in jaar 2 en (delen van) Policy Research in jaar 3 worden (in het nieuwe programma) in het Engels gegeven. Daarnaast moeten studenten bij diverse beroepsopdrachten een executive summary in het Engels aanleveren. De literatuurlijst van de opleiding bevat voor een derde Engelstalige literatuur dan wel internationale artikelen. Verder wordt de student in het nieuwe curriculum meer gestimuleerd om gebruik te maken van internationale (wetenschappelijke) bronnen. Zo moet hij of zij in beroepsopdracht 1 in jaar 1 ('Europa in de wereld') vijf recente artikelen uit nationale en internationale gezaghebbende nieuws- en opiniebronnen selecteren, evenals twee recente artikelen uit een wetenschappelijk tijdschrift (minimaal 2 Engelstalige bronnen). Op basis hiervan maakt de student een tijdlijn waarin hij of zij de ontwikkelingen van Europa vanaf en vanuit verschillende relevante dimensies bekijkt. Het auditpanel juicht deze ontwikkeling toe en adviseert de opleiding om nog meer gebruik te maken van Engelstalige literatuur.

In het eerste jaar wordt een verplicht bezoek afgelegd aan Brussel (zie standaard 2), maar dat is het enige verplichte internationale onderdeel in de opleiding. Het auditpanel heeft begrip voor het feit dat de mogelijkheden om naar het buitenland te gaan beperkter zijn. De opleiding European Studies wordt aangeboden in deeltijd en de doelgroep van NTI bestaat veelal uit volwassenen die de studie combineren met hun gezin en een baan in de Nederlandse context. Een uitstap naar het buitenland ligt niet in de lijn van hun ambitie of mogelijkheden. Niettemin geeft ook de opleiding zelf aan dat het werkveld van European Studies internationaal is georiënteerd als het gaat om de betrokkenheid van Europese instellingen en de aanwezigheid van internationale markten, bijvoorbeeld in het geval van export. Daarnaast maakt het feit dat er vanuit Brussel veel invloed is op nationale wet- en regelgeving dat het vakgebied constant balanceert tussen internationaal en nationaal belang. Als studenten niet naar het buitenland kunnen, dan kan de opleiding wellicht het buitenland naar Leiden halen, zo vindt het auditpanel (*internationalisation at home*). Het panel heeft al vastgesteld dat de opleiding docenten inzet met internationale ervaring. Wellicht kan de opleiding ook docenten van over de grens strikken om delen van het afstandsonderwijs te geven (al dan niet in het Engels). Dit zou ook het Nederlandse karakter van wat een Europese opleiding zou kunnen zijn, verder helpen verleggen.

Weging en Oordeel: voldoende

Het auditpanel komt ten aanzien van deze standaard tot het oordeel 'voldoende'.

De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Meer afstemming tussen curriculumcommissie en examencommissie op dit punt is aan te bevelen. Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend studieprogramma.

De opleiding stelt studenten in voldoende mate in staat om kennis te maken met de internationale beroepscontext. Tegelijkertijd vindt het auditpanel dat het internationale gehalte van de opleiding zou kunnen worden verhoogd. De gebruikte literatuur is voor verbetering vatbaar (meer internationaal geprezen en vakinhoudelijk goede literatuur).

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Toelichting NVAO: Het didactisch concept is in lijn met de beoogde eindkwalificaties en de werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept. Factoren, die betrekking hebben op het programma en die de studievoortgang belemmeren worden zoveel mogelijk weggenomen. Studenten met een functiebeperking krijgen bovendien op dit aspect extra studieloopbaanbegeleiding.

Bevindingen**Opbouw en vormgeving programma**

Alle opleidingen van NTI en dus ook de opleiding European Studies bieden hun programma aan volgens het blended onderwijsconcept. Het concept bestaat bij de meeste opleidingen van NTI uit de drie componenten *zelfstudie*, *contactonderwijs* en *online leren* en het kenmerkt zich doordat het flexibel en adaptief is voor de student. Studenten kunnen op elk moment starten met de opleiding en het studieprogramma in eigen tempo en veelal plaats onafhankelijk doorlopen. NTI streeft naar een ideale mix van on- en offline leren, synchroon en asynchroon leren en individuele leertrajecten en samenwerkend leren. Met behulp van digitale werkvormen wil NTI studenten aanzetten tot actief leren.

Het nieuwe onderwijsconcept 2.0 kenmerkt zich door het verhogen van het aantal contactmomenten in de opleiding en het bieden van meer structuur voor de student. Het nieuwe programma van European Studies is in deze lijn vormgegeven volgens zes vaste modules per jaar met een verplicht contactmoment in de vorm van een praktijkbijeenkomst of webinar en voorafgegaan door een e-module met modulewijzers, introductievideo's en kennisclips (zie standaard 7). De modules worden afgesloten met een tentamen of paper en per jaar zijn er drie beroepsopdracht gericht op onderzoek en de integratie van de leerstof. De ondersteunende interactieve werkvormen zijn te vinden in de nieuwe online leeromgeving *a New Spring* (aNS). Deze nieuwe online leeromgeving, in werking vanaf 1 september 2015 en voor het nieuwe programma van European Studies vanaf 1 juni 2016, speelt dan ook een belangrijke rol in de ondersteuning van het NTI-onderwijsconcept.

Studenten kunnen ervoor kiezen om het opleidingsprogramma flexibel te doorlopen, maar Hogeschool NTI adviseert wel een bepaalde volgorde gezien de samenhang en studeerbaarheid van het programma. Voor de verschillende modules wordt de vereiste voorkennis voorgeschreven aan studenten.

Voor studenten die het oude cohort in onderwijsconcept 1.0 doorlopen, zijn op basis van de uitkomsten van het panel in 2010 en evaluaties een aantal *quick wins* vastgesteld om dit programma efficiënt te optimaliseren en de kwaliteit hiervan te borgen. Hierbij zijn alle modules inhoudelijk herzien en heeft de examencommissie alle beroepsopdrachten van jaar 1 t/m 3 gereviseerd aan de hand van de kwaliteitsmaatstaven die gelden vanaf 2016.

Het auditpanel vindt het nieuwe onderwijsconcept en de bijbehorende ondersteunende online leeromgeving veelbelovend. Bij afstandsonderwijs staat of valt het succes van een online onderwijsomgeving met de uitvoering en de betrokkenheid door de docenten. Het panel adviseert de opleiding dan ook om alle docenten mee te nemen in de nieuwe ontwikkelingen – niet alleen de kerndocenten in de curriculumcommissie – en zowel bij studenten als docenten een actieve deelname te stimuleren, zodat het wel of niet realiseren van een rijke leeromgeving afhangt van het enthousiasme van de individuele docent.

Weging en Oordeel: voldoende

Het auditpanel vindt de vorm waarin het programma wordt aangeboden goed. De opleiding zet een mix van werk- en toetsvormen in die passend is bij het onderwijsconcept. Het nieuwe didactisch concept – wat zich kenmerkt door een meer gestructureerde leerroute – is flexibel en eigentijds en heeft de mogelijkheid om het niveau beter te garanderen. *Blended learning* wordt door NTI op de juiste wijze geïmplementeerd. De online onderwijsomgeving a New Spring is een veelbelovende tool. Het is volgens het panel een eenvoudig te gebruiken portal waarin de student duidelijk kan zien hoe ver gevorderd hij of zij is in het vak en aangemoedigd wordt door te blijven studeren. De tool moet zich in deze studie nog wel bewijzen evenals de goede uitvoering door docenten. Het auditpanel vraagt hierbij aandacht voor actieve betrokkenheid van alle docenten bij de invulling en het gebruik van aNS. Studenten hebben heel bewust voor deze vorm van onderwijs gekozen en voelen zich er prettig bij.

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Toelichting NVAO: De gehanteerde toelatingseisen zijn realistisch met het oog op de beoogde eindkwalificaties.

Bevindingen**Toelating**

De opleiding heeft de toelatingseisen duidelijk vastgelegd. Dat geldt ook voor de criteria en procedure voor toelating van studenten ouder dan 21 jaar zonder vereist diploma.

Aansluiting

De studenten vertonen een divers beeld als het gaat om hun vooropleiding. Dit loopt uiteen van studenten die zijn ingestroomd op basis van een 21+ toelatingstoets tot bachelorniveau (propedeuse). Afhankelijk van de hoeveelheid relevante werkervaring en de voorkeur van de instromende student, heeft hij of zij de mogelijkheid om of de flexibele variant te volgen of de klassikale variant (met vaste startmomenten in een klassikale setting). Beide opleidingsvarianten maken gebruik van de verschillende werk- en toetsvormen aangeboden via de online leeromgeving a New Spring van Hogeschool NTI.

De studenten kunnen gebruikmaken van een intakegesprek met de daartoe aangestelde hbo-studieadviseurs. De intakegesprekken kunnen telefonisch en face-to-face worden gevoerd. Tijdens deze gesprekken wordt bekeken of de studie in lijn ligt met de wensen en verwachtingen van de student en of het onderwijsconcept een werkbare studievorm voor de student zou kunnen zijn. De studieadviseurs geven hiervoor een persoonlijk studieadvies, voorlichting over het verschil tussen een mbo- en een hbo-opleiding en informatie over het blended onderwijsconcept. Bovendien wordt kennis van het Engels, gezien de vakliteratuur en de internationale oriëntatie van de opleiding, benadrukt. De studieadviseurs geven ook informatie over de verplichte stage in jaar 4 van het programma.

Bij aanvang van de opleiding volgen studenten een Startbijeenkomst, waarin zij uitgebreid(er) kennis maken met het onderwijsconcept, de digitale leeromgeving en bruikbare studeertips krijgen als het gaat om bijvoorbeeld timemanagement evenals inzicht in de eigen leerstijl.

Vrijstellingen

Mocht een student op basis van zijn of haar opleiding in aanmerking komen voor vrijstellingen, dan kan de student een vrijstellingsverzoek indienen bij de vrijstellingscommissie. De Vrijstellingscommissie is een subcommissie van de Examencommissie. Het auditpanel heeft vastgesteld dat de procedure hiervan helder is en strikt toegepast lijkt te worden.

Weging en Oordeel: voldoende

De opleiding zorgt ervoor dat het startniveau van de opleiding aansluit op het eindniveau van de verschillende instromende studenten. De opleiding kent een adequate vrijstellingenprocedure.

4.3. Personeel

Standaard 6: Het personeel is gekwalificeerd en de omvang ervan is toereikend voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Toelichting NVAO: De feitelijk bij het personeel aanwezige expertise sluit aan bij de eisen gesteld aan een hbo-opleiding.

Bevindingen

Het docententeam van de hbo-bacheloropleiding European Studies bestaat uit vijftien docenten. Uit de CV's van de docenten blijkt dat zij voldoende geschoold zijn om hun discipline op hbo-bachelorniveau te onderwijzen. Alle docenten hebben een of twee afgeronde – voor het vakgebied relevante – masteropleidingen en drie docenten zijn gepromoveerd. Eén docent was ten tijde van de audit bezig met een onderzoeksvorstel voor een promotie op het onderwerp Europese Veiligheid. Een andere docent was bezig om een boek te schrijven over Turkije en de Europese Unie.

Het auditpanel heeft naast de CV's ook de matrix bestudeerd waarop de opleiding de expertisegebieden van elke docent heeft aangegeven. Het panel heeft vastgesteld dat alle drie de expertisegebieden binnen de opleiding – Europees bestuur en beleid; Europese en internationale economische betrekkingen; Internationale communicatieve vaardigheden – ruimschoots zijn afgedekt door het docententeam. Alle docenten hebben relevante beroepservaring op het gebied van één of meerdere leerlijnen van de opleiding. Een substantieel deel van het docentencorps is nog steeds werkzaam in het relevante beroepenveld (zie ook standaard 2).

Verantwoordelijk voor de inhoud van de opleiding is een kernteam met ruime ervaring in zowel het vakgebied als op beleidsmatig niveau. De leden van deze curriculumcommissie zijn naast hun docentschap voor NTI allemaal actief bezig in het domein van European Business.

De docentformatie is voldoende om het opleidingsprogramma uit te voeren. De totale personeelsformatie voorziet tevens in voldoende capaciteit t.b.v. de onderwijsondersteunende processen.

Binnen de ontwikkeling en uitvoering van het programma zijn verschillende rollen te onderscheiden, waarvoor de docenten kunnen worden ingezet. Hierbij valt te denken aan de rollen van ontwikkelaar, examiner, trainer of stage- of scriptieadviseur. Voor welke taken docenten worden ingezet is afhankelijk van enerzijds hun beroepskundige ervaring en affiniteit met de thematiek en anderzijds van hun onderwijskundige ervaring met onderwijsontwikkeling, toetsing en beoordeling. Docenten die ook als beoordelaar worden ingezet, zijn benoemd door de examencommissie.

Borging kwaliteit: selectie en deskundigheidsbevordering

Het auditpanel heeft vastgesteld dat de opleiding de kwaliteit van het onderwijspersoneel borgt door een adequate selectie op werk- en onderwijskundige ervaring. Ze houdt, zoals hierboven is aangegeven, goed in de gaten of de vereiste expertisegebieden binnen de opleiding voldoende zijn vertegenwoordigd.

Het auditpanel stelt vast dat naast een adequate selectie, de borging van de kwaliteit van de docenten plaatsvindt door hun functioneren structureel te evalueren. Zo zijn (student)evaluaties en de eigen ervaringen van de opleidingscoördinator(en) input voor de jaarlijkse voortgangsgesprekken over de docenten met het opleidingsmanagement. Afhankelijk van de prestaties van docenten zet NTI, als daar aanleiding toe is, andere docenten in.

Docenten zijn daarnaast zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit van het verzorgen en het bijhouden van hun vakgebied en hun (onderwijskundige)expertise.

Daarnaast zijn er onderwerpen binnen de onderwijskundige deskundigheidsbevordering waar NTI zelf sterk op inzet, bijvoorbeeld: hoe om te gaan met feedback geven binnen de online leeromgeving, hoe formuleer ik eenduidige leerdoelen op het juiste niveau, hoe ontwikkel ik een activerende module en hoe maak ik een toetsmatrijs en bijbehorende toetsvorm? Verder zullen deze docententrainingen in 2016 aangevuld gaan worden met e-modules voor docenten. Hierin worden verschillende onderdelen zoals het opbouwen van een toets of het geven van feedback stapsgewijs voorgedaan.

De examencommissie geeft tevens training voor de juiste uitvoering van praktijkgericht onderzoek. Voor docenten die onderzoek van studenten begeleiden en beoordelen, worden trainingen georganiseerd gericht op het proces van begeleiding en de wijze van beoordelen.

Weging en Oordeel: goed

Het adequate personeelsbeleid van de instelling heeft als resultaat voldoende gekwalificeerd personeel inzetbaar voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma. De deskundigheid op de verschillende expertisegebieden van de opleiding European Studies is gedekt. Het niveau van de docenten die het auditpanel heeft gesproken, was zondermeer goed te noemen. Daarnaast was er sprake van voortdurende aanscherping en verdieping van de vakkennis. De kwaliteit van het personeel wordt geborgd door een adequate selectie op relevante werk- en onderwijskundige ervaring. Bij standaard 3 heeft het panel de suggestie gegeven om te kijken naar mogelijkheden m.b.t. de inzet van buitenlandse docenten.

4.4. Voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De centrale organisatie van Hogeschool NTI zorgt voor het op peil houden van het voorzieningenniveau van alle opleidingen. Het auditpanel stelt vast dat NTI gebruik maakt van goed bereikbare, moderne en ruim voldoende geoutilleerde onderwijslocaties met flexibele voorzieningen. De les- en vergaderlokalen bevinden zich zowel intern bij NTI als extern op diverse geschikte locaties. De student heeft voor het maken van opdrachten de beschikking over een digitale bibliotheek¹². Alle studenten maken tijdens een hogeschoolbrede startbijeenkomst kennis met het NTI-onderwijsconcept (zie Standaard 4), de online leeromgeving en krijgen bruikbare studeertips (bijvoorbeeld time management en inzicht eigen leerstijl).

Met de documentstudie voorafgaand aan de audit heeft het auditpanel kennis gemaakt met *Fronter*, de 'oude' digitale omgeving. Studenten, docenten en medewerkers hadden behoefte aan een modernere en gebruiksvriendelijkere online (leer)omgeving en een betere informatievoorziening. Daarom heeft NTI sinds 2015 een nieuwe online leeromgeving (OLO) genaamd *a New Spring* (aNS) ontwikkeld voor al haar opleidingen¹³ (zie ook standaard 4). Het auditpanel heeft tijdens de audit een demonstratie gekregen van de aNS en alle functionaliteiten. Hierbij heeft een van de opleidingscoördinatoren de module European Culture als voorbeeld genomen. De voorzieningen in deze nieuwe OLO, zoals weergegeven in onderstaande tabel, vindt het auditpanel geschikt om het eigen NTI-onderwijsconcept optimaal te faciliteren en studenten maximale flexibiliteit aan te bieden.

Mogelijkheden online leeromgeving a New Spring	
Introductievideo per module	In deze <i>Introductievideo</i> volgt een uiteenzetting van de relevantie van de module. Een docent legt aan de hand van sheets uit hoe de module in elkaar zit en wat de student gaat doen. Ook staat hier een verwijzing naar de modulewijzer met alle leerdoelen en naar de bijbehorende literatuur. De student kan bij de module ook een samenvatting vinden van de literatuur en suggesties voor relevante artikelen.
E-module	In de <i>E-module</i> volgt online uitleg over de theorie met oefenopgaven/casussen. Veelal krijgt de student (open) begripsvragen en toepassingsvragen. Hij of zij kan zich aan de hand van een antwoordmodel scoren en krijgt zo direct feedback.
Memotrainer	De student kan bij de voorbereiding van het tentamen gebruik maken van de <i>Memotrainer</i> . Dit is een online tool die interactief en zelflerend is. Afhankelijk van de datum waarop de student de toets wil afleggen, krijgt de student geregeld online per computer of mobiel via de app een uitnodiging om toetsopgaven te oefenen. Afhankelijk van de goede antwoorden in een voorgaande oefening confronteert de opleiding de student vooral met vragen die hij of zij de vorige keren niet goed beantwoordde. De memotrainer is een tool die helpt parate kennis in het lange termijn geheugen te krijgen. Per leerdoel neemt de opleiding kennisgerichte vragen op in deze tool.

¹² Hogeschool NTI schrijft het gebruik van de onlinedatabase van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag voor aan haar studenten.

¹³ Het lectoraat *E-learning* adviseert Hogeschool NTI over de vormgeving van het blended onderwijs en onderzoekt de resultaten daarvan met en onder studenten. De aanstelling van de lector is gericht op de borging van een adequate uitrol van het NTI blended onderwijsconcept, waarin studenten middels een passende inzet van online leren worden gefaciliteerd om zich de benodigde competenties voor het masterniveau eigen te maken.

Mogelijkheden online leeromgeving a New Spring	
Kennisclips	<i>Kennisclips</i> zijn korte video's waarin de docent bijvoorbeeld complexe onderwerpen uitlegt, de theorie koppelt aan een vraagstuk, een dilemma voorlegt ter voorbereiding op een praktijkbijeenkomst of een lastig gesprek voordoet. Een kennisclip kan diverse vormen aannemen zoals een interview, een beeldpresentatie, een scene uit een gesprek, werken met beeldfragmenten. Voor de module European Culture is er bijvoorbeeld een kennisclip waarbij een docent een aantal ingewikkelde elementen uit de theorie van Hofstede uitlegt. NB. Hogeschool NTI beschikt over een eigen studie waar docenten clips kunnen opnemen.
Webinars	De student kan live en plaatsonafhankelijk deelnemen aan <i>Webinars</i> . Ze kunnen tijdens of na de webinar vragen stellen via de chat. Ook is het mogelijk de webinar naderhand (meerdere keren) te raadplegen.
Leerpaden	De door een opleiding ontwikkelde <i>Leerpaden</i> helpen studenten op een gestructureerde wijze modules te doorlopen om zich zodoende beter voor te bereiden op de toetsing. Een aantal stappen in het leerpada is verplicht (bijvoorbeeld het uitvoeren van een vooropdracht alvorens de student kan deelnemen aan een praktijkbijeenkomst) en een aantal stappen is facultatief en/of plaats- en tijdonafhankelijk uit te voeren. Studiebegeleiders en studenten zien steeds de voortgang van de studie.
Fora in de online leeromgeving	NTI streeft naar community-vorming. Per opleiding heeft een student zowel via de oude als via de nieuwe OLO toegang tot een drietal fora: een <i>Mentorenforum</i> waarbij studenten studie-organisatorische vragen kunnen stellen aan de mentoren van de opleiding, een <i>Docentenforum</i> waarbij studenten studie-inhoudelijke vragen kunnen stellen aan hun docenten en een <i>Studentencafé</i> waarbij studenten ervaringen kunnen uitwisselen met medestudenten.

Tabel 2 – Voorzieningen nieuwe OLO

Bij standaard 4 heeft het auditpanel reeds aangegeven dat het de nieuwe online leeromgeving veelbelovend vindt. Het panel gaf het advies om alle docenten mee te nemen in de nieuwe ontwikkelingen. Dit geldt ook voor alle studenten. Het functioneren van een community op de fora in de online leeromgeving hangt niet alleen af van de inzet van docenten, maar misschien nog meer van een actieve deelname op een forum door studenten. Vanuit het mentoraat (zie standaard 8 'Studiebegeleiding') wordt dit wel gestimuleerd.

Weging en Oordeel: voldoende

De ruimtelijke voorzieningen zijn geschikt voor de uitvoering van het totale palet aan werkvormen (colleges, praktijkbijeenkomsten, groepswork etc.). Online is de omgeving sterk verbeterd en eenvoudiger geworden in het gebruik. Met het hernieuwde overzicht is de route naar het halen van een diploma helder in zicht. Als aNS eenmaal volledig uitgerold een even onmisbare stap voorwaarts blijkt in de praktijk, verdient deze het oordeel goed. Het panel kreeg daarbij in de gesprekken met (oud)studenten de indruk dat (hoewel het afstandsonderwijs betreft) de studenten het werken met andere studenten en het samenkomen op de goed uitgeruste locatie in Leiden in toenemende mate waarderen.

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.**Bevindingen****Studiebegeleiding**

Het auditpanel constateert op basis van de gesprekken dat indien studenten daar behoefte aan hebben, zij via verschillende kanalen bij NTI om ondersteuning kunnen vragen tijdens hun studie. Binnen de afdeling *Studiebegeleiding* staat bijvoorbeeld een team van mentoren de gehele werkweek voor NTI-studenten klaar om telefonisch, per e-mail en via sociale-mediafora op de digitale leeromgeving alle studie-organisatorische vragen te beantwoorden. De mentoren ondersteunen de studenten bij hun onderwijsproces. De mentoren nemen bij aanvang van de studie altijd contact op met de student ten behoeve van een goede start. Tijdens de auditgesprekken werd aangegeven dat studenten vaak minder behoefte hebben aan sturing op organisatorische aspecten (zoals studieplanning). Zij hebben meer behoefte aan motiverende begeleiding van de mentor en/of inhoudelijke begeleiding van een vakdocenten.

Inhoudelijke vragen leiden de mentoren door naar de docenten. Docenten beantwoorden vragen van studenten over de lesstof. Zij doen dit bij voorkeur op de sociale-mediafora van NTI, zodat alle studenten profiteren van de feedback, hints en tips, maar ook geven zij vaak zelf hun mailadres. Een aantal docenten wordt specifiek ingezet als 'forumdocent'. Zij werken dan in een pool van docenten die vragen beantwoorden op het forum. Forumdocenten monitoren (de activiteit op) het forum; ze lezen mee, springen in op discussies tussen studenten etc. Ze treden m.a.w. op als moderator.

Uit de NSE (2015) kwam naar voren dat de studiebegeleiding qua score er met name bij de hbo-bacheloropleidingen van NTI nog niet positief uitspringt. De respons bij de opleiding European Studies was te laag om hier uitspraken over te doen. De studenten gaven tijdens het auditgesprek aan tevreden te zijn over de begeleiding. Ze worden voldoende en naar wens begeleid en kunnen wanneer nodig om extra hulp vragen. Eventuele klachten worden adequaat behandeld, zo gaven zij aan.

Informatievoorziening

NTI houdt studenten via (video)nieuwsbrieven op de hoogte van de ontwikkelingen van de opleiding. Informatievoorziening voor het personeel betreffende het contact met de student legt NTI vast in het onderwijs- en informatiesysteem. Zo weet de mentor van elke student wat er eerder is besproken, wat de studievoortgang van de student is en waar de mentor wellicht op moet inspelen. Indien nodig bespreekt de mentor dit met de docenten of hoofddocent van de opleiding. Studenten kunnen vanaf september 2016 alle relevante en actuele studie-informatie vinden in de nieuwe online leeromgeving. Te denken valt aan mededelingen, actueel studiemateriaal, inleidende video's, artikelen, filmpjes, relevante forumdiscussies, de actuele Onderwijs- en Examenregeling etc. In *MijnNTI*, een aanverwant digitaal systeem aan de OLO, kunnen studenten zich digitaal inschrijven voor de praktijkbijeenkomsten. Studenten kunnen daar ook een overzicht van hun behaalde studiepunten raadplegen.

Weging en Oordeel: goed

De inzet en werkwijze van de studiebegeleiding is adequaat afgestemd op de doelgroep van de studenten. De opleiding kent een systeem van 'begeleiding op maat'. De student bepaalt zelf hoeveel begeleiding hij of zij nodig heeft en wanneer. De opleiding zet ten behoeve van de informatievoorziening voldoende communicatiemiddelen en -media in.

4.5. Kwaliteitszorg

Standaard 9: De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Toelichting NVAO: De opleiding bewaakt de kwaliteit van de beoogde eindkwalificaties, het programma, het personeel, de voorzieningen, de toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties via regelmatige evaluaties. De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen. Bij de interne kwaliteitszorg worden de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Bevindingen

NTI heeft hogeschoolbreed een eigen kwaliteitszorgstelsel ontworpen. De PDCA-cyclus heeft hierin een belangrijke plaats en heeft als doel het realiseren van een continue verbetering van de primaire en de ondersteunende processen op strategisch, tactisch en operationeel niveau in de organisatie. De kwaliteit van de beoogde eindkwalificaties, het programma, het personeel, de voorzieningen, de toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties bewaakt NTI door onder andere interne WHW-evaluaties, interne opleidingsevaluaties en interne en externe kwaliteitsbeoordelingen (bijvoorbeeld ISO-certificering en NVAO-accreditatie). De afdeling *Kwaliteitszorg* organiseert en coördineert daarbij deze evenals de in onderstaande tabel opgenomen evaluatie-instrumenten. De uitkomsten van de evaluaties vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de geconstateerde aandachtspunten.

NTI betreft op hogeschool- en/of opleidingsniveau verschillende gremia bij de interne kwaliteitszorg van haar opleidingen. Per opleiding bevraagt de hogeschool studenten over hun ervaring rondom de gevolgte praktijkbijeenkomsten, de stage en/of het afstuderen, de begeleiding en de deskundigheid van docenten en de afgenomen toetsing. Een uitkomst is bijvoorbeeld: *Studenten beoordelen de deskundigheid van docenten tijdens praktijkbijeenkomsten en de begeleiding bij de scripties positief. Over de studielast zijn de studenten van NTI minder tevreden. Hogeschool NTI heeft dit aangepakt door beter in te zetten op studiebegeleiding en door het ontwikkelen van een nieuwe online leeromgeving* (zie Standaarden 7 en 8). De hogeschool deelt de evaluatieresultaten met het opleidingsmanagement, de examencommissie en de (hoofd)docenten. De betrokkenen dragen actief bij aan de uitvoering van verbeteracties. Daarnaast houdt NTI eens per twee jaar panelgesprekken met studenten. De uitkomsten van onderwijsevaluaties en de getroffen verbetermaatregelen zijn ook daar onderwerp van gesprek.

Niveau	Informanten	Bron	Periode
Hogeschool	Examencommissie	Vergadering	1x per 2 maanden
	Medewerkers	Medewerkerstevredenheidsonderzoek	Tweejaarlijks
	Studentenraad	Overleg	4x per jaar
	Raad van Advies	Bijeenkomst	1 à 2x per jaar
Opleiding	Opleidingsmanagement	MT-overleg / Unit-overleg	Twee wekelijks
	Curriculumcommissie	Vergadering	2 à 3x per jaar
	Studenten	NSE-enquêtes	Jaarlijks
		Panelgesprekken	1x per 2 jaar
		Evaluatie praktijkbijeenkomsten	Na iedere bijeenkomst en 1x per kwartaal reactief in de examencommissie
		Enquêtes afdeling <i>Toetscoördinatie</i>	1x per maand
	Docenten	Docenttevredenheidsonderzoek	Jaarlijks
	Alumni	Panelgesprek	1x per twee jaar
		Enquête	1x per twee jaar
	Werkveld	Werkveldonderzoek	1x per twee jaar
	Beroepenveldcommissie	Bijeenkomst	2 à 3x per jaar

Tabel 3 – Evaluatie-instrumenten NTI

In de inleiding is aangegeven hoe de opleiding een aantal aandachtspunten van de vorige audit heeft opgepakt en welke verbeteringen zij heeft doorgevoerd. Het auditpanel is van oordeel dat de opleiding dit adequaat heeft aangepakt. Voor de opleiding European Studies geldt dat de respons bij de NSE-enquête te laag was om hier concrete uitspraken te doen. De opleiding heeft toen in het najaar van 2015 een aanvullend onderzoek onder studenten gedaan om inzicht te krijgen in de studenttevredenheid en hoe er over de opleiding wordt gedacht. Het auditpanel vindt dit een goede ontwikkeling. Een echt alumni onderzoek was nog niet uitgevoerd. Omdat de opleiding maar weinig afgestudeerden heeft, is het panel van mening dat de opleiding juist meer om kwalitatieve feedback kan vragen.

De opleiding was ten tijde van de audit volop in ontwikkeling (nieuw onderwijsconcept, nieuwe online omgeving, geactualiseerd programma). Het auditpanel heeft vastgesteld dat de opleiding bij de ontwikkeling van het nieuwe programma verschillende gremia heeft betrokken: curriculumcommissie, beroepenveldcommissie, studenten. Er zaten nog een aantal initiatieven in de planning. Het adequaat opvolgen en invulling geven aan de adviezen van de diverse gremia – waarom bijvoorbeeld de beroepenveldcommissie – is hierbij essentieel.

Weging en Oordeel: voldoende

De opleiding is onderwerp van periodieke evaluatie door de inzet van de PDCA-cyclus, interne opleidingsevaluaties en externe kwaliteitsbeoordeling. Over de effectieve wijze waarop NTI op hogeschoolniveau werkt aan de kwaliteitszorg van haar opleidingen, is het auditpanel positief. NTI werkt structureel aan de kwaliteitsverbetering van haar opleidingen en betreft daar actief diverse stakeholders bij.

4.6. Toetsing

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Toetssysteem

De systematiek rondom modules en toetsing maakt valide, betrouwbare en voor studenten inzichtelijke toetsing en beoordeling bij NTI mogelijk. De leerdoelen van de opleiding European Studies zijn opgenomen in de factsheets van de modules en vormen tevens de toetsitems. Deze factsheets zijn het uitgangspunt voor de ontwikkelaar bij de ontwikkeling van de modules. Ook heeft NTI bij de opleiding European Studies toetsmatrijzen ingevoerd. Iedere module heeft een toetsmatrijs, om zo de verdeling van kennis, inzicht, toepassing, analyse, synthese en evaluatie te bepalen. Op die wijze borgt NTI dat de toets een goede afspiegeling is van de leerdoelen van de module. Bovendien vergemakkelijkt de toetsmatrijs het maken van vergelijkbare vervolgtoltsen. Alle toetsmatrijzen legt NTI ter goedkeuring voor aan de examencommissie. De toetsauteur ontwikkelt vervolgens de toetsing op basis van de vastgestelde factsheet (zie ook standaard 3) en de toetsmatrijs. Samen vormen deze documenten het Toetsplan van de opleiding European Studies. In het toetsplan is voor studenten transparant hoe de opleiding de leerdoelen toetst, hoe zij de competenties kunnen bereiken en wat de learning output is. Het hanteren van de instructies en formats voor ontwikkelaars van modules en bijbehorende toetsvormen wordt in verschillende trainingen geoefend.

De toetsing is in hoge mate flexibel: digitale tentamens kan de student iedere dag boeken en afleggen in testcenters door heel Nederland. Ook moduleopdrachten (veelal papers) kunnen op ieder moment ingeleverd worden in de online leeromgeving.

Per 2015 heeft NTI haar toetsbeleid opnieuw geactualiseerd. Er is een nieuwe toetsinstructie ontworpen op basis van Bloom 2.0. Daarnaast zijn er nieuwe correctiemodellen ontwikkeld op basis van leerdoelen en de toetsmatrijs. Doel is om eenduidige correctiemodellen te creëren om zo beoordelingsverschillen te voorkomen. Naast summatieve toetsvormen (zie verderop), kunnen de e-modules, memotrainers en voor- en eindopdrachten gekoppeld aan de modules worden gezien als formatieve toetsvormen. De student krijgt hierop feedback via de digitale leeromgeving. Studenten beoordeelden de kwaliteit van de feedback van de docent niet altijd als goed; sommige docenten geven heel summier feedback op bijvoorbeeld huiswerkopdrachten, terwijl je bij deze manier van studeren meer hebt aan uitgebreide(re) feedback. De opleiding heeft aangegeven dat dit hogeschoolbreed wordt opgepakt. Ten tijde van de audit werd er steekproefsgewijs naar de feedback voor thuisopdrachten gekeken en kreeg de betreffende corrigerende docent feedback van het NTI (denk aan papers). Inmiddels is dit breder getrokken en wordt er ook gekeken naar de eindopdrachten bij praktijkbijeenkomsten.

Oordeel panel over toetsen

De opleiding European Studies bevat 30 toetsende elementen:

- (mondeling) tentamens (6 stuks);
- papers (6 stuks);
- beroepsopdrachten (9 stuks), steeds gekoppeld aan twee modules;
- eindopdracht praktijkbijeenkomst 'Onderzoek en Afstuderen' (1 stuk);
- stageverslag (1 stuk);
- afstudeerscriptie (1 stuk), het plan van aanpak is voorwaardelijk voor de scriptie.

Het auditpanel is van mening dat de kenniscomponent prominenter getoetst mag worden. Er is vrij weinig schriftelijke toetsing in de opleiding die puur kennis toetst, terwijl de meerderheid van de 7 European Studies kerncompetenties zgn. '*knowledge* competenties zijn.

Het auditpanel heeft diverse tentamens ingezien, bijvoorbeeld die van Engels, Duits en Concepten van Europa (1 en 2) uit jaar 1. Het auditpanel vond de kwaliteit van de toetsen goed. Het panel vond het goed, dat in de antwoordmodellen duidelijk stond aangegeven aan welke doelen en taxonomie de vragen voldeden. Het auditpanel heeft ook diverse papers en beroepsopdrachten bestudeerd. De papers worden door middel van standaard beoordelingsformulier uniform beoordeeld. Dit vindt het panel goed. Het panel vraagt wel aandacht voor een eenduidige hantering van de criteria. Het heeft vastgesteld dat zgn. 'knock out' criteria niet altijd consequent worden toegepast. Er is nog ruimte voor verbetering in de kwaliteit van de gemaakte papers en beroepsopdrachten. Studenten lieten niet altijd evenveel diepgang zien; de papers waren veelal meer beschrijvend dan analyserend en qua vormvereisten ontbrak soms een duidelijk hoofdstuk- en paragraafindeling en een correcte bronvermelding en –verwijzing volgens de APA-normen. Als de opleiding wil dat de student via deze papers laat zien dat hij of zij een kritische denker is die bij een vraagstuk verschillende perspectieven kan analyseren, dan is er nog wat te winnen.

Examen- en toetscommissie

NTI heeft hogeschoolbreed één examencommissie ingesteld die de kwaliteit en het eindniveau van de tentaminering en examinering van alle opleidingen dient te borgen. De examencommissie bestaat uit zeven leden, waaronder de voorzitter. Per domein heeft een vertegenwoordiger zitting in de examencommissie. Daarnaast heeft een relevante afgevaardigde uit het werkveld, als een extern gecommiteerde, zitting in de examencommissie. Bovendien wordt de examencommissie ondersteunt door een ambtelijk secretaris.

Het auditpanel stelt vast dat de examencommissie voor het afnemen van toetsen en het vaststellen van de uitslag daarvan examinatoren aanwijst. Tevens voert de examencommissie steekproefsgewijs controles uit naar de resultaten van examens om zo de interne consistentie te borgen. Voor European Studies is in februari 2016 de kwaliteit van de toetsing van de huidige beroepsopdrachten besproken. Indien nodig treft de examencommissie maatregelen om (de toetsing van) het onderwijsprogramma te verbeteren (bijvoorbeeld het structureel organiseren van kalibratiesessies). De examencommissie heeft ook een belangrijke rol in het bewaken van de kwaliteit van de eindwerken. Daarom neemt zij regelmatig deel aan de afstudeerzittingen. Voor European Studies is dit nog niet uitgevoerd, omdat de examencommissie hiervoor de eis stelt dat er een representatief aantal van minimaal tien scripties beschikbaar moet zijn en dat is bij de opleiding European Studies nog niet het geval (zie ook standaard 11).

Op basis van het gesprek met de examencommissie heeft het auditpanel de indruk dat deze voor het uitvoeren van haar borgingstaak op een grote afstand staat van de opleiding European Studies. Dit is enerzijds een sterkte, omdat NTI de onafhankelijkheid ten opzichte van de opleiding op deze wijze zeker borgt. Anderzijds is het een zwakte, omdat de examencommissie weinig zicht lijkt te hebben op de zaken die specifiek spelen bij de opleiding European Studies. Eerder heeft het panel al aangegeven dat het goed zou zijn als de curriculumcommissie en de examencommissie op bepaalde aspecten meer afstemmen.

Afstuderen

In de hoofdfase moet de student afstuderen, waarbij hij of zij een praktijkgericht onderzoek uitvoert bij een externe opdrachtgever en hierover een scriptie schrijft (30 EC). Met het afstuderen laat de student zien de gewenste opleidingsspecifieke competenties tot het bachelorniveau te hebben ontwikkeld. De scriptie, samen met het eindgesprek, vormen de meesterproef in de opleiding. Gedurende het afstuderen kan de student voor begeleiding een beroep doen op de toegewezen scriptieadviseur van het NTI.

Voordat begonnen kan worden met de scriptie, dient het plan van aanpak voor de scriptie goedgekeurd te worden door een lid van de examencommissie. Het plan van aanpak mag ingeleverd worden als studenten voldoen aan de volgende instapeisen:

- De student heeft een goedgekeurde eindopdracht behaald na de praktijkbijeenkomst Onderzoek en Afstuderen;
- In totaal zijn minimaal 180 EC behaald;
- De modules Methode van Onderzoek I en Methode van Onderzoek II (indien van toepassing) zijn afgerond;
- De onderwijseenheden uit het eerste jaar zijn afgerond (de propedeuse is behaald);
- De onderwijseenheden uit het tweede jaar zijn afgerond;
- De stage is afgerond.

Studenten kunnen pas opgaan voor het eindgesprek indien alle overige onderwijseenheden uit de opleiding met voldoende resultaat zijn afgerond.

Werkwijze beoordeling scripties

De scriptieadviseur van de student treedt op als begeleider van het afstudeeronderzoek, maar is niet de beoordelaar. De rollen van begeleider en beoordelaar zijn strikt gescheiden, hiermee wordt de onafhankelijkheid van de beoordeling geborgd. Indien de scriptieadviseur van mening is dat de scriptie verdedigbaar is, wordt de scriptie beoordeeld door een eerste en tweede beoordelaar. Het inzetten van een eerste en tweede beoordelaar volgens het vierogen principe tijdens de beoordeling van het plan van aanpak en de verdedigbare scriptie wordt gedaan om de betrouwbaarheid van de beoordeling te vergroten. De beoordelingscriteria voor de scriptie zijn vastgelegd. De beoordelaars van de scripties zijn lid van de examencommissie dan wel aangewezen door de examencommissie als examinerator.

Weging en Oordeel: voldoende

Door toetsing te laten geschieden aan de hand van beter meetbare criteria en een grotere variatie aan toetsvormen wordt de validiteit, betrouwbaarheid en objectiviteit van het toetsproces verder geoptimaliseerd. De verantwoording van de toetsing in de factsheets met de toetsmatrijs vormt het *Toetsplan* van de opleiding European Studies voor de toetsontwikkelaars. Het panel heeft vastgesteld dat de opleiding consequent de toetsmatrijs inzet; dat er antwoordmodellen zijn op basis van de leerdoelen en toetsmatrijs en dat er een uniforme wijze van beoordelen is. De bestudeerde toetsen waren van voldoende niveau, zij het dat de papers meer diepgang kunnen krijgen. Een belangrijk punt vindt het auditpanel de aandacht voor het toetsen van kennis en het verkleinen van de afstand tussen de hogeschoolbrede examencommissie en de opleiding European Studies.

4.7. Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Eigen oordeel van het auditpanel over het gerealiseerde niveau

De opleiding kent acht afgestudeerden over de laatste vijf jaar¹⁴. Het auditpanel heeft al deze acht eindproducten bestudeerd. Het panel heeft geen twijfel over het hbo-bachelorniveau. Alle bestudeerde scripties waren voldoende, zij het dat twee afgestudeerden volgens het auditpanel met de hakken over de sloot waren. In deze twee scripties was er onder meer ruimte voor verbetering in het formuleren van een goede onderzoeksvraag (hoofdvraag) en in het vinden van aansluiting met bestaande theorie (veelal met een internationale of Europese link). Een van deze scripties kwam uit 2010. In de overige scripties, die van recentere datum waren, achtte het auditpanel studenten wel degelijk in staat om een goede relatie te leggen tussen relevante theorie aangaande het afstudeeronderwerp en de praktijk hiervan. Ook zag het panel studenten die een goed gestructureerd onderzoek konden uitvoeren met een voor de opdrachtgever bruikbaar adviesrapport met nuttige aanbevelingen.

Door de geringe aantal afgestudeerde studenten was het alleen mogelijk om tot een oordeel te komen op basis van de acht hierboven genoemde eindwerken. Het auditpanel is van oordeel dat de studenten European Studies in deze eindwerken aangetoond hebben dat zij over de beoogde eindkwalificaties beschikken, zoals geformuleerd in het *oude* competentieprofiel. Zoals in standaard 1 niettemin is aangegeven, heeft de opleiding inmiddels een nieuw competentieprofiel dat gebaseerd is op het National Competency profile European Studies uit 2013, passend bij de gekozen graad 'Bachelor of Arts'.

Omdat er de laatste drie studie jaren – 2013-2014; 2014-2015; 2015-2016 – echter *geen* afgestudeerden zijn geweest, heeft het panel geen antwoord kunnen geven op de vraag of de huidige beoogde eindkwalificaties daadwerkelijk gerealiseerd worden. Bovendien heeft het panel hier niet kunnen voldoen aan de eis van de NVAO om een steekproef te trekken van de *laatste twee* studie jaren. Op het moment dat er nieuwe afstudeerwerken beschikbaar komen, is het auditpanel bereid en beschikbaar om ook deze te beoordelen, zodat het panel zich alsnog een oordeel kan vormen of de studenten beschikken over de huidige vereiste competenties.

Het auditpanel is van oordeel dat het ontwikkelde afstudeerprogramma degelijk in elkaar zit en dat het de studenten de gelegenheid zal bieden om te laten zien dat zij de vereiste eindcompetenties hebben bereikt. De acht bestudeerde scripties waren allemaal voldoende en het auditpanel zag een stijgende lijn in de kwaliteit gedurende de jaren heen. Ook zag het panel dat de beoordelingscriteria aangescherpt zijn. Zo wordt er goed gekeken of een afstudeeronderwerp a) binnen het domein van European Studies past en b) een Europese en/of internationale component bevat. M.a.w. de student moet kunnen verantwoorden waarom iets past bij de opleiding European Studies. Om deze redenen komt het panel uit op het oordeel 'voldoende'.

Wel wil het panel nog een opmerking maken bij het aantal EC dat nu aan de scriptie wordt toegekend. De inspanning behorende bij de scriptie honoreert de opleiding nu met 30 EC. Het auditpanel wil de opleiding adviseren om zich te beraden over het aantal EC en ervoor te zorgen dat de toegekende studielast overeenkomt met de feitelijke studielast. De opleiding gaf tijdens de audit aan dat dit reeds een onderwerp van gesprek is.

¹⁴ Aantal afgestudeerden: 2009-2010: 1; 2010-2011: 2; 2011-2012: 2; 2012-2013: 2; 2013-2014: 1; 2014-2015: -

De eis van 30 EC is hogeschoolbreed geformuleerd. Diverse opleidingen zijn aan het kijken hoe zij het afstuderen vorm willen geven en welke studielast hierbij past. Afstemming met de overige European Studies opleidingen kan een onderdeel hierbij zijn.

Weging en Oordeel: voldoende

Alles afwegend komt het auditpanel tot een positieve beoordeling van standaard 11. Door het geringe aantal afgestudeerde studenten was het alleen mogelijk om tot een oordeel te komen op basis van acht eindwerken. Aangezien er tevens geen *recente* afstudeerders waren ten tijde van de audit, kon het panel a) niet voldoen aan de formele eisen van de NVAO t.a.v. de beoordeling van de eindwerken en b) niet beoordelen hoe de nieuwe beoordelingssystematiek werkt en c) niet beoordelen in hoeverre de afgestudeerden de *vigerende* beoogde eindkwalificaties realiseren. Het panel houdt zich beschikbaar voor het beantwoorden van deze vragen, als er eindwerken beschikbaar zijn.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De opleiding European Studies is door de didactische methodiek een hbo-bacheloropleiding die aan de behoefte van een specifieke doelgroep voldoet. In zijn algemeenheid is deze studie een goede weg naar een baan waarin een Europees en/of internationaal perspectief verscholen ligt. Het panel is enthousiast over het nieuwe onderwijsconcept en de wijze waarop dat vormgegeven wordt. Goed is ook het niveau van de docenten die het auditpanel heeft gesproken en van de beroepenveldcommissie die een waardevolle rol voor de opleiding vervult. Ook de studenten die nu aan de opleiding studeren en hun betrokkenheid bij de vakrichting en de opleiding zelf, kwamen goed uit de verf. Door studenten gedurende de opleiding met elkaar en de docenten op verschillende dagen in het jaar kennis te laten maken, is de cohesie duidelijk vergroot.

Het auditpanel heeft veel planvorming beoordeeld. Van het nieuwe programma is jaar 1 ontwikkeld. Het auditpanel wil de opleiding adviseren om vooral door te gaan met de wijze waarop het programma wordt aangeboden. De vorm is goed. M.b.t. tot inhoud mag er volgens het panel bij de verdere ontwikkeling nog meer aandacht zijn voor: a) een contact die minder leunt op actualiteit en meer op time proof theorieën en modellen, b) het internationale gehalte van de opleiding (met ook aandacht voor goede vakinhoudelijke, Engelstalige literatuur), c) aandacht voor toetsing van de kennis competenties en de diepgang van de papers en beroepsopdrachten.

Doordat de opleiding de laatste drie studie jaren geen afstudeerders kent, heeft het panel formeel niet kunnen voldoen aan de eisen van de NVAO t.a.v. de beoordeling van de eindwerken. Ook heeft het panel geen oordeel kunnen vellen of de opleiding de beoogde eindkwalificaties van het nieuwe opleidingsprofiel realiseert. Op het moment dat afstudeerwerken beschikbaar komen, is het auditpanel bereid en beschikbaar om ook deze laatste toets uit te voeren, zodat het auditpanel zich alsnog een oordeel kan vormen over standaard 11. Het panel kan dan tegelijkertijd kijken naar de effectuering van het nieuwe programma dat vanaf zomer 2016 draait.

Op grond van de beslisregels van de NVAO komt het panel met het oordeel 'goed' voor de standaarden 2, 6 en 8 en 'voldoende' voor de overige standaarden voor de opleiding European Studies als geheel tot het oordeel 'voldoende'. Het adviseert de NVAO dan ook de opleiding te accrediteren voor een periode van zes jaar; met wellicht een tussentijdse toets.

6. AANBEVELINGEN

In het bovenstaande rapport zijn reeds aanbevelingen gedaan. Het auditpanel wil de volgende aanbevelingen eruit lichten.

- De opleiding kan de profilering van de opleiding nog scherper neerzetten. Het auditpanel kreeg tijdens de auditdag verschillende toelichtingen op de betekenis van het woord 'European' in de titel van de opleiding. Een sterke formulering van wat European Studies is, of het om geografisch Europa dan wel de EU gaat, of misschien nog ruimer internationalisering, is hier een vereiste. Verdere aanscherpen van de profilering kan ook door een keuze te maken uit de aanvullende competenties in het landelijk competentieprofiel, zoals de andere European Studies opleidingen dit ook hebben gedaan.
- Een manier om het internationale karakter van de opleiding te vergroten zou kunnen zijn om voor deze studie meer EU breed te werven. Denk bijvoorbeeld aan het strikken van docenten van over de grens om delen van het afstandsonderwijs te geven (al dan niet in het Engels). Ook zou de opleiding meer Engelstalige vakinhoudelijke literatuur kunnen aanbieden. Dit zou helpen om het Nederlandse karakter van wat een Europese opleiding zou kunnen zijn verder te verleggen.
- Het panel kan zich voorstellen dat de papers en de beroepsopdrachten meer diepgang krijgen; zeker gezien de ambities die de opleiding uitspreekt in haar opleidingsprofiel (kritische denkers; integratieve benadering etc.).

BIJLAGE I Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Hogeschool NTI hbo-bacheloropleiding European Studies deeltijd	
Onderwerpen / Standaarden	Oordeel
Beoogde eindkwalificaties	
Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties	V
Programma	
Standaard 2. Oriëntatie programma	G
Standaard 3. Inhoud programma	V
Standaard 4. Vormgeving programma	V
Standaard 5. Aansluiting programma	V
Personeel	
Standaard 6. Kwalificaties personeel	G
Voorzieningen	
Standaard 7. Huisvesting en materiele voorzieningen	V
Standaard 8. Studiebegeleiding en informatievoorziening	G
Kwaliteitszorg	
Standaard 9. Periodiek evalueren	V
Toetsing	
Standaard 10. Toetsing	V
Gerealiseerde eindkwalificaties	
Standaard 11. Eindkwalificaties	V
Algemeen eindoordeel	V

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Uitgebreide Opleidingsbeoordeling t.b.v. t.b.v. hbo-bachelor European Studies – Hogeschool NTI

Datum locatiebezoek: 26 mei 2016

Tijd	Ruimte	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen
08.15 – 08.30		Inloop & ontvangst auditpanel	
08.30 – 09.30		Vooroverleg auditpanel	- vooroverleg - bestudering documenten ter inzage
09.30 – 10.15		Management (betrokken managers/coördinatoren bij de opleiding en de kwaliteitszorg eventueel aangevuld met een lector/lid Academic Board) Mevrouw mr. M. Pieters (Directeur Accreditatie en Kwaliteit Hoger Onderwijs NCOI Groep) De heer drs. M. Otten (Manager Opleidingen Hogeschool NTI) Mevrouw drs. A.M. Blok-Draijer (Opleidingscoördinator European Studies)	<i>Kennismaking en vaststellen agenda</i> - strategisch beleid, visie, missie - ontwikkelingen in en relatie met werkveld - marktpositie / positionering & profilering - internationale oriëntatie - personeelsbeleid / scholing - hbo-niveau / onderwijsrendement - kwaliteitszorg / kwaliteitsdocumenten
10.15 – 10.30		Pauze / Intern overleg auditpanel	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage
10.30 – 11.45		Docenten/Kernteam (waaronder afstudeerbegeleiders en –beoordelaars / leden van de curriculumcommissie / indien nodig ook de opleidingscoördinator) Suggestie afvaardiging vanuit NTI: - dhr. dr. H.J.M. Ruël - dhr. drs. H.B.R. Letschert - de heer T. van der Maarel MA - de heer dr. B. Bouwman - dhr. A. Ravensbergen MA MEd (opleidings-coördinator)	<i>Samenhangende onderwijsleeromgeving:</i> - inhoud, vormgeving, ontwikkelingen, eigenheid en samenhang programma (karakteristieken) - relatie met / input van werkveld - praktijkcomponenten - internationale component - praktijkgericht onderzoek / onderzoekslijn - interactie onderzoek en onderwijs - aansluiting instromers - studieloopbaanbegeleiding / studeerbaarheid, studielast - professionele ruimte / scholing - werkdruk - invloed op / betrokkenheid bij het programma - betrokkenheid docenten en het werkveld - toetsen en beoordelen - borging niveau
11.45 – 12.00		Pauze / intern overleg auditpanel	
12.00 – 12.30		Materiaalinzage	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage
12.30 – 13.00		Werklunch auditpanel	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage
13.00 – 13.30		Open spreekuur	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage

Tijd	Ruimte	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen
		Materiaalinzage	
13.30 – 14.15		Alumni - Mevrouw C. Grotenhuis (telefonisch bereikbaar) - Mevrouw K. Duinker Werkveldvertegenwoordiging - Drs. M. Halma - Mevr. A. van Veen MSc - Dhr. E Versleijen - Dhr. B. Posthumus BSc - Dhr. J. Meijerink MA	<u>Gespreksonderwerpen Alumni:</u> - kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk of vervolgopleiding <u>Gespreksonderwerpen Werkveld:</u> - actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - andere wensen vanuit het werkveld - eigen inkleuring opleiding - stage en begeleiding - onderzoekscomponent - betrokkenheid kwaliteitszorg - gerealiseerd niveau
14.15 – 14.30		Pauze / Intern overleg auditpanel	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage
14.30 – 15.00		Examencommissie (eventueel Toetscommissie) - De heer mr. J. Vleut MBA (Vice voorzitter Examencommissie) - Mevrouw drs. B. Smeets (Lid Examencommissie) - De heer R. Zweedijk MBA (Lid Examencommissie)	- bevoegdheden, taken en rollen - relatie tot het management - toetsbeleid / toetsen en beoordelen - kwaliteitsborging toetsen en beoordelen - kwaliteitsborging afstuderen - visie op toegepast onderzoek
15.00 – 15.15		Pauze / Intern overleg auditpanel	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage - bepalen pending issues
15.15 – 16.00		Studenten - De heer P. Deijns <i>Studiejaar: 4</i> <i>Aantal behaalde studiepunten: 170 EC</i> <i>Variant: European Studies met Frans</i> - Mevrouw M. Kammouna <i>Studiejaar: 1</i> <i>Aantal behaalde studiepunten: 34 EC</i> <i>Variant: European Studies met Spaans</i> - Mevrouw L. van Dijk <i>Studiejaar: 3</i> <i>Aantal behaalde studiepunten: 180 EC</i> <i>Variant: European Studies met Duits</i>	Studenten: - aansluiting vooropleiding / toelating - kwaliteit en relevantie programma - studeerbaarheid / studielast - studiebegeleiding (incl. buitenschoolse component) - kwaliteit docenten - informatievoorziening - opleidingsspecifieke voorzieningen - toetsen en beoordelen - afstuderen

Tijd	Ruimte	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen
16.00 – 16:30		Studiebegeleiding incl. presentatie voorzieningen - dhr. A. Ravensbergen MA MEd (opleidings-coördinator) - de heer M. Bartels (Mentor Studiebegeleiding) <i>Toelichting:</i> <i>Digitale leeromgeving Fronter (oud) en ANewspring (nieuw)</i>	- Afstandsonderwijs
16.30 – 16.45		Pending issues <i>Management</i> Mevrouw mr. M. Pieters (Directeur Accreditatie en Kwaliteit Hoger Onderwijs NCOI Groep) De heer drs. M. Otten (Manager Opleidingen Hogeschool NTI) <i>Lid Examencommissie</i> De heer mr. J. Vleut MBA <u>Telefonisch beschikbaar</u> <i>Lid Kernteam/Docent:</i> Dhr. drs. R. Boudewijn (telefonisch beschikbaar omdat hij niet bij de visitatie aanwezig kan zijn) <i>Vertegenwoordiger Beroepenveldcommissie:</i> De heer E. Versleijen <i>Voorzitter Examencommissie</i> (telefonisch beschikbaar omdat hij niet bij de visitatie aanwezig kan zijn) De heer drs. F. de Swart	- (indien van toepassing)
16.45 – 17.15		Intern overleg auditpanel	- bepaling voorlopige beoordeling
17.15		Terugkoppeling <i>Voor het opleidingsmanagement</i>	

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 19 december 2014. Daarin staan de standaarden vermeld waarop een auditpanel zich bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de deeltijd variant.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 19 december 2014'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1, 10 of 11 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal voldoende zijn en 5 standaarden als 'goed' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 11.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal 'goed' worden bevonden en 5 standaarden als 'excellent' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 11.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Kritische reflectie opleiding European Studies
- Bijlage A: Onderwijsvisie Hogeschool NTI
- Bijlage B: Opleidingsprofiel HBO Bachelor European Studies
- Bijlage C: Beschrijving onderwijseenheden en toetsmatrijzen
- Bijlage D: Onderwijs- en Examenregeling (OER)
- Bijlage E: Inzet personeel (intern en freelance personeel)
- Bijlage F: Overzicht contacten met het werkveld
- Bijlage G: Kengetallen opleiding
- Bijlage H: Overzicht afstudeerwerken

Ter inzage tijdens de audit

- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken/c.q. het volgende palet van eindwerken bekeken ¹⁵:

Aantal	Studentnummer
1	972118646
2	970279408
3	800347368
4	971873520
5	971873760
6	971755951
7	971866804
8	971772247

¹⁵ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE IV Overzicht auditpanel

Samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet.

Panelleden	Rol	Expertise					
		Vakinhoud	Internationaal	Onderwijs en toetsing	Werkveld	visitatie-/ audit	Studentzaken
Dhr. W.L.M. Blomen	Voorzitter					X	
Dhr. V. Delaere MA	Lid	X	X	X	X	X	
Dhr. R. Maijer MA	Lid	X	X	X		X	
Dhr. drs. M.A. Luft	Lid	X	X	X	X	X	
Dhr. G. Mallegrom	Lid			X		X	
Dhr. J. Elshot	Student-lid						X

Mevr. D.P.M. de Koning MSc.	Secretaris					X	
-----------------------------	------------	--	--	--	--	---	--

Korte functiebeschrijvingen (cv's) van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

1	De heer Blomen is directeur van de Hobéon Groep en treedt sinds 2004 veelvuldig op als lead-auditor van auditpanels in het kader van accreditaties hoger onderwijs.
2	De heer Delaere is momenteel OPCW Adviseur bij de Ambassade van Nieuw-Zeeland en is hiervoor onder meer research assistent aan het Clingendael Instituut geweest en diplomatiek stagiair Europese zaken en Internationale Betrekkingen bij de Belgische Ambassade.
3	De heer Maijer is senior docent bij de hbo-bacheloropleiding European Studies van Hogeschool Zuyd.
4	De heer Luft is een Europees en internationaal gerichte business manager. Hij richt zich bij Valorem Consulting op business development in een Europese context en heeft onlangs opdrachten uitgevoerd in Duitsland, Spanje en Portugal. In een eerder functie bij Hoomark was hij als commercieel directeur verantwoordelijk voor de Europese markt en het management van de sales offices in de Benelux, Frankrijk, België, Duitsland, Polen en Spanje. In een verder verleden was hij Brand Manager Chips Benelux bij Smiths Food Group.
5	De heer Mallegrom is vanaf augustus 2014 teamleider van de PABO bij Hogeschool Inholland, maar is hiervoor ruim 8 jaar coördinator geweest van de Digipabo van Hogeschool INHolland. Vanwege deze expertise is hij eerder ingezet als expert op het gebied van afstandsonderwijs.
6	De heer Elshot is vierdejaars student European Studies bij de Haagse Hogeschool.

Secretaris/Coördinator

Mevr. D.P.M. de Koning	Secretaris	Gecertificeerd nov. 2010
Mevr. I.M. Gies Broesterhuizen	Logistiek coördinator	Gecertificeerd nov. 2010

Op 26 mei 2016 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de hbo-bacheloropleiding European Studies van Hogeschool NTI, onder nummer 004734.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van het Evaluatiebureau Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het Evaluatiebureau -, die een volstrekt onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobbeon.nl

I www.hobbeon.nl